

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมของกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยของนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 4.1 ผลการศึกษาวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรี
- 4.2 ผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ
- 4.3 แนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ

4.1 ผลการศึกษาวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรี

การศึกษาวิถีชีวิตผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเมืองจันทบุรีจำนวน 385 คน แบ่งประเด็นการศึกษาย่อยครั้งนี้ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป ผลการศึกษาองค์ประกอบวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ และผลการทดสอบปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี โดยสามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป

การศึกษาผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี หรือที่เรียกว่า การศึกษาลักษณะประชากร (population) นั้นผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น (1) ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ และ (2) สภาพทางสังคมเศรษฐกิจทั่วไป ดังจะนำเสนอต่อไป

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

ตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยทำการศึกษาประกอบด้วย เพศ อายุ การปฏิบัติกิจทางศาสนา สถานภาพสมรส และบทบาทในครอบครัวดังตาราง

ตาราง 4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<i>เพศ</i>		
ชาย	87	22.6
หญิง	298	77.4
<i>อายุ</i>		
60-64 ปี	154	40.0
65-69 ปี	109	28.3

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
70-74 ปี	70	18.2
75 ปีขึ้นไป	52	13.5
<i>การศึกษา</i>		
ประถมศึกษา	69	17.9
มัธยมศึกษา	21	5.5
ปริญญาตรี	195	50.6
ปริญญาโท	100	26.0
<i>การปฏิบัติกิจทางศาสนา</i>		
ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	172	44.7
ปฏิบัติไม่เคร่งครัด	213	55.3
<i>สถานภาพสมรส</i>		
เดี่ยว (โสด/หม้าย/หย่าร้าง)	238	61.8
คู่ (มีคู่สมรสอาศัยอยู่ด้วยกัน)	147	38.2
<i>บทบาทในครอบครัว</i>		
เป็นที่พึ่งของครอบครัว	338	87.8
อยู่ในการอุปการะของบุตร	47	12.2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุจำนวน 385 คน ส่วนใหญ่ เป็นหญิงร้อยละ 77.4 มีอายุระหว่าง 60-69 ปีร้อยละ 68.3 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ร้อยละ 76.6 มีการปฏิบัติกิจทางศาสนาไม่เคร่งครัดร้อยละ 55.3 มีสถานภาพสมรสแบบเดี่ยว (โสด/หม้าย/ หย่าร้าง) ร้อยละ 61.8 และเป็นที่พึ่งของครอบครัวร้อยละ 87.8

ตาราง 4.2 สภาพสังคมเศรษฐกิจทั่วไปของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
<i>อาชีพก่อนเกษียณอายุราชการ</i>		
รับราชการ	227	59.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	158	41.0
<i>ฐานะทางเศรษฐกิจ</i>		
มีกินมีใช้อย่างสบายไร้ความกังวล	150	39.0
พอกินพอใช้	235	61.0
<i>รายรับต่อเดือน</i>		

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ระบุว่ามียารับ	25	6.5
ระบุว่ามียารับ	360	93.5
รายรับต่ำสุด 14,500 บาท สูงสุด 200,000 บาท	เฉลี่ยรายรับ 39,790 บาท	
รายจ่ายต่อเดือน		
ไม่ระบุว่ามียารายจ่าย	105	27.3
ระบุว่ามียารายจ่าย	280	72.7
รายจ่ายต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 100,000 บาท	เฉลี่ยรายจ่าย 19,260 บาท	
บาท		
รายจ่ายหนี้สินต่อเดือน		
ระบุไม่มีหนี้สิน/ไม่ระบุ	321	83.4
มีหนี้สิน	64	16.6
หนี้สินต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 20,000 บาท	เฉลี่ยหนี้สิน 2,753 บาท	
ความสนใจกิจกรรมสรีลาศเพื่อสุขภาพ		
ไม่สนใจ	127	33.0
สนใจ	258	67.0

สภาพสังคมเศรษฐกิจของผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีส่วนใหญ่ ก่อนเกษียณอายุราชการ ประกอบอาชีพรับราชการร้อยละ 59 มีฐานะเศรษฐกิจแบบพอมีพอกินร้อยละ 61 มีรายรับต่อเดือนร้อยละ 93.5 มีรายจ่ายต่อเดือนร้อยละ 72.7 มีหนี้สินต่อเดือนร้อยละ 16.6 ทั้งนี้กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเข้าสังคมอย่างกิจกรรมสรีลาศเพื่อสุขภาพนั้น ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีให้ความสนใจร้อยละ 67

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการได้รับสนับสนุนทางสังคม

ลักษณะการได้รับสนับสนุนทางสังคม	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เวลาที่มีปัญหาทุกข้อใจได้รับการแนะนำช่วยเหลือ หรือได้กำลังใจ	1.753	.793	ปานกลาง
2. ท่านได้รับอาหารเสื้อผ้า และของใช้อื่นๆ รวมทั้งการดูแลด้านความเป็นอยู่	.703	1.023	น้อยที่สุด
3. ท่านได้รับความช่วยเหลือในการทำงานที่ไม่ต้องใช้กำลังมาก หรืองานเบาๆ เช่น การจัดเตรียมอาหาร ช่วยซื้อของให้ช่วยเฝ้าบ้าน หรือช่วยงานเบาอื่นๆ	1.472	1.164	น้อย

4. ท่านได้รับความช่วยเหลือในการทำงานที่ต้องใช้กำลังมาก หรืองานหนักๆ	1.454	.812	น้อย
5. ท่านได้รับความช่วยเหลือในด้านการรับ-ส่ง หรือเป็นเพื่อนเดินทาง	.675	.890	น้อยที่สุด
6. เมื่อยามเจ็บป่วยได้รับความช่วยเหลือ ดูแลรักษา หรือพาไปพบแพทย์	1.420	1.216	น้อย
รวม n = 385	1.246	.603	น้อย

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี พบว่า ภาพรวมได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.246$, S.D. = .603) ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมเมื่อเวลามีปัญหาทุกใจ หรือต้องการกำลังใจ ได้รับความช่วยเหลือในการทำงานที่ไม่ต้องใช้กำลังมาก หรืองานเบาๆ ในระดับน้อย และได้รับความช่วยเหลือในการทำงานที่ต้องใช้กำลังมาก หรืองานหนักๆ ได้รับอาหารเสื้อผ้า และของใช้อื่นๆ รวมทั้งการดูแลด้านความเป็นอยู่ และได้รับความช่วยเหลือในด้านการรับ-ส่ง หรือเป็นเพื่อนเดินทางน้อยที่สุด

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ

ลักษณะการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านซักถามแพทย์เกี่ยวกับการเจ็บป่วยของท่าน	1.745	.931	บางครั้ง
2. ท่านได้รับความรู้ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อรักษาสุขภาพให้แข็งแรง	1.574	.835	นานๆ ครั้ง
3. ท่านได้รับการตรวจสุขภาพเบื้องต้นจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่	1.574	1.018	นานๆ ครั้ง
4. ท่านได้รับการดูแลเอาใจใส่จนท่านพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	1.462	1.007	นานๆ ครั้ง
5. ท่านได้รับความสะดวกสบายในการเข้ารับบริการตรวจรักษาโรคเมื่อท่านเจ็บป่วย	1.480	1.129	นานๆ ครั้ง
รวม n = 385	1.567	.869	เกือบทุก ครั้ง

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี พบว่า ภาพรวมเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐเกือบทุกครั้ง ($\bar{x} = 1.567$, S.D. = .869) ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุซักถามแพทย์เกี่ยวกับการเจ็บป่วยบางครั้ง ทั้งนี้

ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีได้รับความรู้ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ได้รับการตรวจสุขภาพเบื้องต้นจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ ได้รับการดูแลเอาใจใส่จนท่านพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และได้รับความสะดวกสบายในการเข้ารับบริการตรวจรักษาโรคเมื่อท่านเจ็บป่วยนานๆ ครั้ง

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ภาวะชรา

ลักษณะการรับรู้ภาวะชรา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านทำกิจกรรมทุกอย่างในชีวิตประจำวันอย่างระมัดระวังเพิ่มมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนเสื้อผ้า การรับประทานอาหาร การใช้ห้องสุขา หรือกิจกรรมอื่นๆ	1.927	.866	ปานกลาง
2. ตั้งแต่อายุ 60 ปีเป็นต้นมา ท่านมีการระวังในการดำเนินชีวิตประจำวันตลอดจนถึงปัจจุบันนี้	1.654	1.062	ปานกลาง
3. ท่านลดภาระความรับผิดชอบในกิจการงาน ภารกิจของชุมชน หรือภารกิจอื่นๆ รอบตัวท่าน	1.683	.932	ปานกลาง
4. ท่านงด หรือลดการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง หรือรถรับจ้าง หรือขับรถไปไหนมาไหนตามลำพัง	1.602	1.123	ปานกลาง
5. ท่านมักหลีกเลี่ยงการใช้แรงงาน หรือหลีกเลี่ยงการออกแรงในการทำงาน	1.582	.904	ปานกลาง
รวม n = 385	1.689	.763	ปานกลาง

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการรับรู้ภาวะชราของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี พบว่า ภาพรวมผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีรับรู้ภาวะชราในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.689$, S.D. = .763) ส่วนใหญ่รับรู้ภาวะชราในลักษณะทำกิจกรรมทุกอย่างในชีวิตประจำวันอย่างระมัดระวังเพิ่มมากขึ้น ลดภาระความรับผิดชอบในกิจการงาน ภารกิจของชุมชน หรือภารกิจอื่นๆ รอบตัว ตั้งแต่อายุ 60 ปีเป็นต้นมามีการระวังในการดำเนินชีวิตประจำวันตลอดจนถึงปัจจุบัน งด หรือลดการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง หรือรถรับจ้าง หรือขับรถไปไหนมาไหนตามลำพัง และมักหลีกเลี่ยงการใช้แรงงาน หรือหลีกเลี่ยงการออกแรงในการทำงาน

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ

วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือชุมชน	1.639	.873	ปานกลาง

วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
2. ท่านยังทำงานที่มีรายได้ (นอกเหนือจากเงินบำนาญ)	1.766	1.034	ปานกลาง
3. ท่านทำงานต่อเพราะเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	1.987	1.006	ปานกลาง
4. ท่านพักผ่อนกับครอบครัว และญาติพี่น้อง	1.906	.910	ปานกลาง
5. ท่านมีความสุขกับการฟังวิทยุ หรือดูรายการโทรทัศน์	1.979	1.012	ปานกลาง
6. ท่านพักผ่อนหย่อนใจโดยการเดินทางท่องเที่ยวไปจังหวัดต่างๆ	1.849	.885	ปานกลาง
7. ท่านใช้เวลาว่างกับการดูหนังฟังเพลงนอกบ้าน	1.239	.875	น้อย
8. ท่านรู้สึกพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	2.267	.877	ปานกลาง
9. กิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านมาในชีวิตประสบความสำเร็จ	2.124	.739	ปานกลาง
10. ท่านทำกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลินในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน	2.059	1.035	ปานกลาง
11. ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้	2.228	.721	ปานกลาง
12. ท่านใช้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจ	2.220	.918	ปานกลาง
13. ท่านจะค้นหาสาเหตุ และหาทางแก้ไขเมื่อเกิดความเครียด	1.911	.945	ปานกลาง
14. ท่านไม่หวั่นไหวเมื่อเผชิญปัญหา ทุกปัญหาแก้ไขได้ด้วยสติปัญญา	1.948	.914	ปานกลาง
15. ปัญหาต่างๆ ท่านใช้กระบวนการคิดอย่างคนมีความรู้	2.090	.892	ปานกลาง
16. ท่านเลือกใช้สถานการณ์ที่เป็นจริงเป็นตัวอย่างของการดำเนินชีวิต	2.161	.898	ปานกลาง
17. ท่านติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันของสังคมบ้านเมือง	2.283	.930	ปานกลาง
18. ท่านยังคงใช้อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์เพื่อติดตามข่าวสาร	2.124	.883	ปานกลาง
19. ท่านสามารถใช้เครื่องมือการสื่อสาร เทคโนโลยีทันสมัย	2.057	.791	ปานกลาง
20. ท่านมักคุยโทรศัพท์กับญาติ และบุคคลใกล้ชิด	2.039	.860	ปานกลาง
21. ท่านมีการสนทนากับคนทั่วไป เช่น เพื่อน พระ หรือผู้นำทางศาสนา	2.181	.840	ปานกลาง
22. การติดต่อพูดคุยกับบุคคลอื่นมีข้อดีในการสนทนาแต่ละครั้ง	2.018	.751	ปานกลาง
23. ท่านเป็นที่ปรึกษาให้กับญาติ และบุคคลทั่วไป	2.332	.752	ปานกลาง
24. ท่านใช้วิธีการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง	2.158	.846	ปานกลาง
25. ท่านปฏิบัติตนเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือของบุคคลทั่วไป	2.272	.820	ปานกลาง
26. ท่านพูดคุยแสดงความรักห่วงใยต่อบุคคลในครอบครัว	2.137	.850	ปานกลาง

วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
27. ท่านหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ	2.161	.968	ปานกลาง
28. ท่านดื่มน้ำเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย อย่างน้อย 8 แก้ว	2.275	.879	ปานกลาง
29. ท่านพยายามรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และมีประโยชน์	2.309	.848	มาก
30. ท่านยังคงแต่งกายถูกกาลเทศะ	2.420	.929	มาก
31. ท่านมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอ และเหมาะสมกับชีวิต	2.592	.795	มาก
32. เวลาใช้สินค้า ท่านจะดูวันเดือนปี วันหมดอายุของสินค้า	2.384	.792	มาก
33. ท่านยังคงกินยารักษาโรคตามคำโฆษณา	1.163	1.034	น้อย
34. ท่านยังคงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	.701	.801	ไม่ดื่ม
35. ท่านยังคำนึงถึงสุขภาพในการเลือกซื้อผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ	2.081	1.009	ปานกลาง
36. ท่านยังคงประกอบอาหารรับประทานเพื่อเลี้ยงสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร	1.974	.903	ปานกลาง
37. ท่านยังทำความสะอาดบ้านเรือนรวมทั้งแต่งสวนรอบบ้านด้วยตนเอง	2.618	.486	มาก
38. ท่านเตรียมความพร้อมสำหรับค่าใช้จ่ายกรณีเสียชีวิต	2.210	1.043	ปานกลาง
39. ท่านวางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า	2.311	.913	มาก
40. ท่านดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัวด้วยตัวเอง	2.485	.860	มาก
41. ท่านประหยัด และการออมเงินโดยเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคาร	2.140	1.087	ปานกลาง
42. ท่านตรวจสอบสุขภาพประจำปี ด้วยตนเอง	2.431	.797	มาก
43. ท่านจะศึกษาสรรพคุณของยา และวิธีการใช้ทุกครั้ง	2.457	.752	มาก
44. ท่านทำความสะอาดสุขภาพปาก และฟันเสมอ	2.664	.472	มาก
45. ท่านแสวงหาความรู้ด้านสุขภาพ และตรวจสอบสุขภาพประจำปี	2.426	.703	มาก
46. ท่านออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20-30 นาที	2.561	.682	มาก
47. ก่อน และหลังการออกกำลังกายมีการเตรียมความพร้อมของร่างกาย	2.272	.810	ปานกลาง
48. ท่านมีกิจกรรมที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกาย	2.433	.778	มาก

วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
49. ท่านชวนเพื่อน หรือบุคคลที่รักไปออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	2.439	.778	มาก
รวม n = 385	2.132	.473	ปานกลาง

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ภาพรวมวิถีชีวิตผู้สูงอายุจัดอยู่ในระดับปานกลาง กระทำบ้าง หรือไม่กระทำบ้าง หากพิจารณารายด้านที่โดดเด่นที่สุดที่ผู้สูงอายุนิยมกระทำในระดับมากคือ ทำความสะอาดสุขภาพปาก และฟันเสมอ ทำความสะอาดบ้านเรือนรวมทั้งแต่งสวนรอบบ้านด้วยตนเอง มีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอ และเหมาะสมกับชีวิต ออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20-30 นาที ดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัวด้วยตัวเอง ศึกษาสรรพคุณของยา และวิธีการใช้ทุกครั้ง ตรวจสอบสุขภาพประจำปีด้วยตนเอง ชวนเพื่อน หรือบุคคลที่รักไปออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีกิจกรรมที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกาย พยายามรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และมีประโยชน์ วางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า มีพฤติกรรมใช้เวลาว่างกับการดูหนังฟังเพลงนอกบ้านน้อย และแทบจะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์วิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ทั้งนี้ก่อนวิเคราะห์องค์ประกอบได้ทำการตรวจสอบโครงสร้างของข้อมูล ดังผลในตาราง

ตาราง 4.7 การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จำนวนตัวแปรวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี	=	49 ตัวแปร
ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	=	.820
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	21834.964
	df	1236
	Sig.	.000

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี พบว่า การทดสอบค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ของตัวแปรเท่ากับ .820 โดยมีค่ามากกว่า .5 และมีค่าใกล้เคียง 1 ทั้งนี้จากการทดสอบด้วยวิธี Bartlett's Test of Sphericity พบค่านัยสำคัญทางสถิติ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 สรุปผลการทดสอบได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของชุดข้อมูลนี้มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการศึกษาวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี (Hair,

Anderson, Tatham, & Black, p. 99) ซึ่งภายหลังจากทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลจะได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบในตารางต่อไป

ตาราง 4.8 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละความแปรปรวนสะสม
1	17.693	36.109	36.109
2	9.487	19.362	55.470
3	4.072	8.309	63.779
4	3.653	7.455	71.234
5	2.918	5.956	77.190
6	1.946	3.971	81.160

จากตาราง 4.8 เมื่อสกัดองค์ประกอบตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component analysis) ซึ่งพบองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (eigen value) มากกว่า 1 จำนวน 6 องค์ประกอบ หากพิจารณาค่าไอเกน และร้อยละการอธิบายความแปรปรวนภาพรวม พบว่า วิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี จากที่นำมาอธิบายทั้งหมด 49 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ได้เป็น 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายได้ว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกน 17.693 ความแปรปรวนรวม และความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 36.109 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนเป็น 9.487 มีความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 19.362 มีความแปรปรวนรวมสะสมร้อยละ 55.470 จนกระทั่งองค์ประกอบตัวที่ 6 มีค่าไอเกน 1.946 มีค่าความแปรปรวนรวมร้อยละ 3.971 อธิบายต่อได้ว่า มีความแปรปรวนรวมสะสมได้ร้อยละ 81.160 ของทุกตัวแปร และเพื่อให้จัดกลุ่มตัวแปรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กระบวนการต่อไปคือการหมุนแกนแบบออร์โธโกนอล (orthogonal) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (varimax) โดยให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรมีค่าสูงมากในองค์ประกอบหนึ่ง และมีค่าในองค์ประกอบอื่นๆ ต่ำ และเพื่อความเป็นตัวแทนที่แท้จริงขององค์ประกอบนั้นๆ ได้กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตั้งแต่ .30 ขึ้นไป (Hair et al., 1998, p. 104)

ตาราง 4.9 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 1

ลำดับ	ชื่อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนักองค์ประกอบ
-------	---------	---------------------	-------------------

1	25	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำเชื่อถือของบุคคลทั่วไป	.915
2	26	พูดคุยแสดงความรักห่วงใยต่อบุคคลในครอบครัว	.874
3	19	สามารถใช้เครื่องมือการสื่อสาร เทคโนโลยีทันสมัย	.865
4	17	ติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันของสังคมบ้านเมือง	.830
5	16	เลือกใช้สถานการณ์ที่เป็นจริงเป็นตัวอย่างของการดำเนินชีวิต	.814
6	24	ใช้วิธีการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง	.795
7	23	เป็นที่ปรึกษาให้กับญาติ และบุคคลทั่วไป	.789
8	28	ดื่มน้ำเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย อย่างน้อย 8 แก้ว	.780
9	11	ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้	.778
10	12	ใช้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจ	.776
ค่าร้อยละความแปรปรวน			36.109

จากตาราง 4.9 เมื่อพิจารณาเนื้อหาของตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผล กระบวนการคิด การตัดสินใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ การเป็นที่ปรึกษาให้กับญาติมิตร และบุคคลทั่วไป เรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้ การใช้ข้อมูลข่าวสารมาประกอบการตัดสินใจเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต องค์ประกอบที่ 1 นี้จึงเรียกว่า “วิถีชีวิตแบบใช้สติปัญญา” (wisdom lifestyle)

ตาราง 4.10 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 2

ลำดับ	ข้อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	39	วางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า	.682
2	42	ตรวจสอบสุขภาพประจำปี ด้วยตนเอง	.663
3	46	ออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20-30 นาที	.631
4	43	ศึกษาสรรพคุณของยา และวิธีการใช้ทุกครั้ง	.625
5	48	มีกิจกรรมที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกาย	.620
6	36	ประกอบอาหารรับประทานเพื่อเลี้ยงสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร	.615
7	47	ก่อน และหลังการออกกำลังกายมีการเตรียมความพร้อมของร่างกาย	.612
8	32	เวลาใช้สินค้าจะดูวันเดือนปีผลิต วันหมดอายุของสินค้า	.600
ค่าร้อยละความแปรปรวน			19.362

จากตาราง 4.10 พิจารณาจากเนื้อหาของตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับข้อความด้านการวางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า ตรวจสุขภาพประจำปี ออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20-30 นาที มีความสนใจดูแลสุขภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้เรื่องสรรพคุณการใช้ยา และวิธีการใช้ เลือกออกกำลังกายด้วยการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกาย ประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงสารเคมีปนเปื้อน นอกจากนี้ก่อนและหลังการออกกำลังกายมีการเตรียมความพร้อมทุกครั้ง และเวลาใช้สินค้าจะดูวันเดือนปีผลิต วันหมดอายุของสินค้า ดังนั้นตัวแปรในองค์ประกอบที่ 2 นี้มีชื่อว่า “วิถีชีวิตแบบเฝ้าระวังสุขภาพ” (health lifestyle)

ตาราง 4.11 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 3

ลำดับ	ข้อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	38	เตรียมความพร้อมสำหรับค่าใช้จ่ายกรณีเสียชีวิต	.898
2	5	มีความสุขกับการฟังวิทยุ หรือดูรายการโทรทัศน์	.690
3	37	ทำความสะอาดบ้านเรือนรวมทั้งแต่งสวนรอบบ้านด้วยตนเอง	.673
4	41	ประหยัด และการออมเงินโดยเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคาร	.694
5	13	จะค้นหาสาเหตุ และหาทางแก้ไขเมื่อเกิดความเครียด	.478
ค่าร้อยละความแปรปรวน			8.309

จากตาราง 4.11 พิจารณาจากเนื้อหาของตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับข้อความ เตรียมความพร้อมสำหรับค่าใช้จ่ายกรณีเสียชีวิต มีความสุขกับการฟังวิทยุ หรือดูรายการโทรทัศน์ ทำความสะอาดบ้านเรือนรวมทั้งแต่งสวนรอบบ้านด้วยตนเอง ประหยัด และการออมเงินโดยเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคาร จะค้นหาสาเหตุ และหาทางแก้ไขเมื่อเกิดความเครียด ดังนั้นตัวแปรในองค์ประกอบที่ 3 นี้มีชื่อว่า “วิถีชีวิตแบบวางแผนชีวิต” (planning lifestyle)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4.12 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 4

ลำดับ	ข้อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	34	ยังคงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	.623
2	33	ยังคงกินยารักษาโรคตามคำโฆษณา	.540
3	35	ยังคำนึงถึงสุขภาพในการเลือกซื้อผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ	.473

 ค่าร้อยละความแปรปรวน

7.455

จากตาราง 4.12 พิจารณาจากเนื้อหาของตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงถึงตัวแปรข้อความที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา เป็นพฤติกรรมคล้ายตามอย่างไม่มีเหตุผล และยังดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ไวน์) นอกจากนี้ยังคำนึงถึงสุขภาพ ทั้งนี้กลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมือง จันทบุรีมองว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นการดื่มเพื่อสังคม และสุขภาพ ถึงอย่างไรก็ตามยังคำนึงถึงสุขภาพในการเลือกซื้อผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ ดังนั้นตัวแปรในองค์ประกอบที่ 4 นี้มีชื่อว่า “วิถีชีวิตแบบคล้ายตาม” (conformity lifestyle)

ตาราง 4.13 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 5

ลำดับ	ข้อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	1	ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือชุมชน	.644
2	4	พักผ่อนกับครอบครัว และญาติพี่น้อง	.435
ค่าร้อยละความแปรปรวน			2.918

จากตาราง 4.13 พิจารณาจากเนื้อหาของตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงถึงตัวแปรข้อความที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อบ้าน หรือชุมชน และยังคงพักผ่อนกับครอบครัว และญาติพี่น้อง ดังนั้นตัวแปรในองค์ประกอบที่ 5 นี้มีชื่อว่า “วิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์” (relationship lifestyle)

ตาราง 4.14 การจัดกลุ่มตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีองค์ประกอบที่ 6

ลำดับ	ข้อที่	วิถีชีวิตผู้สูงอายุ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	7	ใช้เวลาว่างกับการดูหนังฟังเพลงนอกบ้าน	.582
2	6	พักผ่อนหย่อนใจโดยการเดินทางท่องเที่ยวไปจังหวัดต่างๆ	.573
ค่าร้อยละความแปรปรวน			1.946

จากตาราง 4.14 พิจารณาจากเนื้อหาของตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงถึงตัวแปรข้อความที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างกับการดูหนังฟังเพลงนอกบ้าน และพักผ่อนหย่อนใจโดยการเดินทางท่องเที่ยวไปยังจังหวัดต่างๆ ดังนั้นตัวแปรในองค์ประกอบที่ 6 นี้มีชื่อว่า “วิถีชีวิตแบบบันเทิง” (entertain lifestyle)

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี พบว่า มี 6 ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในวิถีชีวิตตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 วิถีชีวิตแบบใช้ปัญญา องค์ประกอบที่ 2 วิถีชีวิตแบบเฝ้าระวังสุขภาพ องค์ประกอบที่ 3 วิถีชีวิตแบบวางแผนชีวิต องค์ประกอบที่ 4 วิถีชีวิตแบบคล้อยตาม องค์ประกอบที่ 5 วิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์ และ องค์ประกอบที่ 6 วิถีชีวิตแบบบันเทิง จากองค์ประกอบทั้ง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีนอกจากจะเป็นทรงไว้ซึ่งผู้มีทักษะทางปัญญา เป็นแหล่งให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้ ยังมีวิถีชีวิตที่เฝ้าระวังสุขภาพ มีการวางแผนการใช้ชีวิต แม้บางครั้งจะมีการคล้อยตามการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสรรพคุณต่างๆ อยู่บ้าง ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุไม่นิยมเก็บตัว แต่ยังสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับคนในครอบครัว และใช้ชีวิตแบบไม่จริงจังกับชีวิตในทางตรงกันข้ามกับใช้ชีวิตแบบรื่นเริงสนุกสนาน ดังนั้นจึงสามารถกำหนดกิจกรรมลีลาศเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีได้มากที่สุด

เนื่องจากกิจกรรมลีลาศต้องอาศัยทักษะความชำนาญด้านความรู้ในการเคลื่อนไหวของร่างกายให้ดูสง่างาม ยังตอบสนองในเรื่องการดูแลสุขภาพ และสามารถนำไปวางแผนการใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ให้มีความสุข การคล้อยตาม การสร้างความสัมพันธ์ และความรื่นเริงกับชุมชน และสังคม ทั้งนี้จากผลดังกล่าวจะนำไปสู่การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีต่อไป

ภาพ 4.1 องค์ประกอบวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

จากการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีมีวิถีการดำเนินชีวิต 6 ลักษณะ ได้แก่ แบบใช้สติปัญญา แบบเฝ้าระวังสุขภาพ แบบวางแผนการใช้ชีวิต แบบคล้อยตาม แบบสร้างความสัมพันธ์ และแบบบันเทิง ซึ่งจะได้นำปัจจัยทั้ง 6 ลักษณะไปหาความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ด้านการ

เข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพจากภาครัฐ และด้านการรับรู้ภาวะชรา ดังจะได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ต่อไป

4.1.3 ผลการทดสอบปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

ผลการทดสอบปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี การนำเสนอผลการวิจัยจึงพยายามหาข้อค้นพบโดยพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยที่ว่า

ลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ และการรับรู้ภาวะชรา มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

จากสมมติฐานดังกล่าวผู้วิจัยกำหนดสมการ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี ดังนี้

$$Z_{way_i} = b_0 + b_1 GEN + b_2 AGE + b_3 REG + b_4 STA + b_5 ROL + b_6 SOSUP + b_7 GOVSER + b_8 OLD + b_9 DANCE$$

ตาราง 4.15 สัญลักษณ์ตัวแปรและค่าที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์	ความหมาย	ค่าที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
GEN	เพศของผู้สูงอายุ	ชาย = 1, หญิง = 2
AGE	อายุของผู้สูงอายุ	ใช้อายุจริง 60-74 ปี
REG	การปฏิบัติทางศาสนา	เคร่งครัด = 1, ไม่เคร่งครัด = 0
STA	สถานภาพสมรส	เดี่ยว = 0, คู่ = 1
ROL	บทบาทในครอบครัว	เป็นที่พึ่ง = 1, บุตรอุปการะ = 0
SOSUP	การสนับสนุนทางสังคม	ใช้คะแนน 0-4
GOVSER	การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ	ใช้คะแนน 0-4
OLD	การรับรู้ภาวะชรา	ใช้คะแนน 0-4
DANCE	ความสนใจกิจกรรมสันทนาการเพื่อสุขภาพ	ไม่สนใจ = 0, สนใจ = 1
FAC1_2	วิถีชีวิตแบบใช้สติปัญญา	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 1
FAC2_2	วิถีชีวิตแบบเฝ้าระวังสุขภาพ	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 2
FAC3_2	วิถีชีวิตแบบวางแผนชีวิต	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 3

FAC4_2	วิถีชีวิตแบบคล้อยตาม	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 4
FAC5_2	วิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 5
FAC6_2	วิถีชีวิตแบบบันเทิง	ใช้คะแนนรวมของตัวแปรในองค์ประกอบ 6

เมื่อกำหนดสัญลักษณ์ของตัวแปรต่างๆ แล้ว จึงทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ซึ่งก่อนจะดำเนินการวิเคราะห์ได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังนี้

ตาราง 4.16 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	เพศ	อายุ	กิจกรรมทางศาสนา	สถานภาพสมรส	บทบาทในครอบครัว	การสนับสนุนทางสังคม	การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ	การรับรู้ภาวะชรา	ความสนใจกิจกรรมสันทนาการ
แบบใช้ปัญญา	-.429**	-.136**	-.057	-.097	-.189**	.371**	.162**	.501**	-.083
แบบเฝ้าระวังสุขภาพ	-.241**	-.060	.450**	.482**	.484**	-.087	.023	.172**	.175**
วางแผนชีวิตคล้อยตาม	.440**	.092	.303**	-.452**	.044	.136**	.688**	.293**	-.434**
สร้างสัมพันธ์	.045	.467**	-.258**	-.188**	.277**	.495**	.286**	.527**	-.292**
บันเทิง	-.118*	.417**	-.236**	.108*	.239**	.309**	.128*	.185**	.110*
เพศ	-	-.069	.173**	-.368**	-.201**	-.131*	.420**	-.138**	-.379**
อายุ		-	-.195**	.026	.244**	.568**	.005	.221**	-.074
กิจกรรมทางศาสนา			-	-.039	-.016	-.401**	.122*	.043	.130*
สถานภาพสมรส				-	.293**	-.155**	-.446**	-.156**	.551**
บทบาทในครอบครัว					-	.366**	.231**	.415**	.110*
การสนับสนุนทางสังคม						-	.371**	.502**	-.287**
การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ							-	.623**	-.528**

การรับรู้ภาวะ	-	-.455**
ชรา		
ความสนใจ		-
กิจกรรมลีลาศ		

** Correlation is significant at the .01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the .05 level (2-tailed).

จากตาราง 4.16 ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงร่วมของตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันต่ำ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวกลับมีปรากฏค่านัยสำคัญเกือบทุกตัวแปร ไม่แสดงการเกิด Multicollinearity ของตัวแปรทั้งหมด ดังนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ต่อไป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546ก, หน้า 9; เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2548, หน้า 126; สุวิมล ติรกานันท์, 2546, หน้า 127; สุรเดช สำราญจิตต์, 2550, หน้า 97-98)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กำหนดสมมติฐานว่า ลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ และการรับรู้ภาวะชรา มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

เบื้องต้นผู้วิจัยแสดงความเข้าใจกับความหมายของสัญลักษณ์ในตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ดังนี้

R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม
R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การตัดสินใจแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการ
F	หมายถึง	ค่าสถิติ F สำหรับนำไปเทียบกับตารางสถิติในการทดสอบสมมติฐาน
a	หมายถึง	ค่าคงที่

ตาราง 4.17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบใช้สถิติปัญญา

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบใช้สถิติปัญญา (FAC1_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
---	--	---	---	------

ค่าคงที่ (a)	17.558		19.998	.000
เพศ	-.629	-.264	-8.963	.000
อายุ	-.286	-.486	-19.358	.000
กิจกรรมทางศาสนา	.195	.097	4.116	.000
สถานภาพสมรส	.059	.029	1.109	.268
บทบาทในครอบครัว	-2.068	-.678	-27.427	.000
การสนับสนุนทางสังคม	1.105	.667	20.692	.000
การเข้าถึงแหล่งบริการ	-.126	-.110	-2.985	.003
สุขภาพของรัฐ				
การรับรู้ภาวะชรา	.941	.718	19.933	.000
ความสนใจกิจกรรมลีลาศ	.609	.287	9.606	.000
R= .930	R ² = .864	SE= .372	F= 265.051	Sig.= .000

จากตาราง 4.17 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบใช้สติปัญญาได้ร้อยละ 86.4 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบใช้สติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ หมายความว่าผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่นิยมการกระทำกิจกรรมทางศาสนา การมีคู่สมรส การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ภาวะชรา และสนใจกิจกรรมลีลาศจะมีวิถีชีวิตแบบใช้สติปัญญามาก ในทางตรงกันข้าม เพศ อายุ บทบาทในครอบครัว การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบใช้สติปัญญาเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบเฝ้าระวังสุขภาพ

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบ เฝ้าระวังสุขภาพ (FAC2_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยไม่ปรับ มาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	2.562		1.878	.061
เพศ	-.794	-.332	-7.272	.000
อายุ	-.038	-.065	-1.672	.095
กิจกรรมทางศาสนา	1.146	.571	15.569	.000
สถานภาพสมรส	1.091	.531	13.104	.000

บทบาทในครอบครัว	1.166	.382	9.952	.000
การสนับสนุนทางสังคม	.053	.032	.640	.522
การเข้าถึงแหล่งบริการ	.233	.203	3.541	.000
สุขภาพของรัฐ				
การรับรู้ภาวะชรา	-.357	-.272	-4.868	.000
ความสนใจกิจกรรมสันทนาการ	.792	.373	8.041	.000
R= .820	R ² = .672	SE= .579	F= 85.339	Sig.= .000

จากตาราง 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมสันทนาการ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบเผ่าละวัยสุขภาพได้ร้อยละ 67.2 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบเผ่าละวัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ และความสนใจกิจกรรมสันทนาการ หมายความว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่นิยมการกระทำกิจกรรมทางศาสนา การมีคู่สมรส การมีบทบาทในครอบครัว การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ และสนใจกีฬา กิจกรรมสันทนาการจะมีวิถีชีวิตแบบเผ่าละวัยสุขภาพมาก ในทางตรงกันข้าม เพศ อายุ และการรับรู้ภาวะชรา มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบเผ่าละวัยสุขภาพเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบวางแผนชีวิต

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบวางแผนชีวิต (FAC3_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	-9.612		-6.602	.000
เพศ	-.227	-.095	-1.953	.052
อายุ	.155	.262	6.302	.000
กิจกรรมทางศาสนา	.521	.260	6.636	.000
สถานภาพสมรส	-.188	-.092	-2.119	.035
บทบาทในครอบครัว	.051	.017	.407	.684
การสนับสนุนทางสังคม	-.211	-.127	-2.385	.018
การเข้าถึงแหล่งบริการ	.921	.801	13.119	.000
สุขภาพของรัฐ				

การรับรู้ภาวะชรา	-.444	-.339	-5.673	.000
ความสนใจกิจกรรมลีลาศ	-.434	-.204	-4.124	.000
R= .792	R ² = .626	SE= .618	F= 69.887	Sig.= .000

จากตาราง 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบวางแผนชีวิตได้ร้อยละ 62.6 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบวางแผนชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ อายุ กิจกรรมทางศาสนา บทบาทในครอบครัว และการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ หมายความว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่มีอายุน้อย ทำกิจกรรมทางศาสนา มีบทบาทสำคัญในครอบครัว และการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐจะมีวิถีชีวิตแบบวางแผนชีวิตมาก ในทางตรงกันข้าม เพศ สถานภาพสมรส การสนับสนุนทางครอบครัว การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบวางแผนชีวิตเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบคล้อยตาม

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบ คล้อยตาม (FAC4_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยไม่ปรับ มาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	-12.608		-7.723	.000
เพศ	.836	.350	6.401	.000
อายุ	.160	.271	5.807	.000
กิจกรรมทางศาสนา	-.584	-.291	-6.634	.000
สถานภาพสมรส	-.474	-.231	-4.757	.000
บทบาทในครอบครัว	.278	.091	1.981	.048
การสนับสนุนทางสังคม	.004	.003	.045	.964
การเข้าถึงแหล่งบริการ สุขภาพของรัฐ	-.355	-.309	-4.511	.000
การรับรู้ภาวะชรา	.958	.731	10.916	.000
ความสนใจกิจกรรมลีลาศ	.396	.186	3.359	.001
R= .728	R ² = .530	SE= .693	F= 47.050	Sig.= .000

จากตาราง 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมสันทนาการ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบคล้อยตามได้ร้อยละ 53.0 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบคล้อยตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ เพศ อายุ บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมสันทนาการ หมายความว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี เพศหญิง ที่มีอายุน้อย เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในครอบครัว ได้รับการสนับสนุนทางสังคม เป็นผู้รับรู้ภาวะชรา และสนใจกิจกรรมสันทนาการ จะมีวิถีชีวิตแบบคล้อยตามมาก ในทางตรงกันข้าม กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส และเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบคล้อยตามเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.22 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบสร้างความสัมพันธ์

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบ สร้างความสัมพันธ์ (FAC5_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยไม่ปรับ มาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	-17.011		-8.667	.000
เพศ	-.163	-.068	-1.035	.301
อายุ	.264	.448	7.976	.000
กิจกรรมทางศาสนา	-.587	-.292	-5.543	.000
สถานภาพสมรส	.084	.041	.699	.485
บทบาทในครอบครัว	-.019	-.006	-.112	.911
การสนับสนุนทางสังคม	-.257	-.155	-2.153	.032
การเข้าถึงแหล่งบริการ สุขภาพของรัฐ	.448	.390	4.734	.000
การรับรู้ภาวะชรา	.113	.086	1.068	.286
ความสนใจกิจกรรมสันทนาการ	.709	.334	5.002	.000
R= .567	R ² = .321	SE= .833	F= 19.710	Sig.= .000

จากตาราง 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมสันทนาการ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบสร้างความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 32.1 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขต

เมืองจันทบุรีแบบสร้างความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ หมายความว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่มีอายุน้อย อยู่กับคู่สมรส เข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ และสนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจะมีวิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์มาก ในทางตรงกันข้าม เพศ กิจกรรมทางศาสนา บทบาทในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบสร้างความสัมพันธ์เชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.23 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบบันเทิง

ตัวแปรตามวิถีชีวิตแบบ บันเทิง (FAC6_2)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยไม่ปรับ มาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (β)	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	-17.868		-11.846	.000
เพศ	-1.422	-.596	-11.789	.000
อายุ	.339	.576	13.345	.000
กิจกรรมทางศาสนา	.336	.167	4.131	.000
สถานภาพสมรส	-.008	-.004	-.082	.935
บทบาทในครอบครัว	-.113	-.037	-.872	.384
การสนับสนุนทางสังคม	-1.295	-.781	-14.106	.000
การเข้าถึงแหล่งบริการ สุขภาพของรัฐ	.313	.272	4.307	.000
การรับรู้ภาวะชรา	.343	.262	4.236	.000
ความสนใจกิจกรรมลีลาศ	.491	.231	4.508	.000
R= .774	R ² = .599	SE= .640	F= 62.251	Sig.= .000

จากตาราง 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ กิจกรรมทางศาสนา สถานภาพสมรส บทบาทในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ สามารถอธิบายความแปรปรวนของวิถีชีวิตผู้สูงอายุแบบบันเทิงได้ร้อยละ 59.9 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบบันเทิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงบวก ได้แก่ อายุ กิจกรรมทางศาสนา การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ การรับรู้ภาวะชรา และความสนใจกิจกรรมลีลาศ หมายความว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่มีอายุน้อย เป็นผู้ไม่เคร่งครัดต่อกิจกรรมทางศาสนา เข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของรัฐ รับรู้ภาวะชรา และสนใจกิจกรรมลีลาศ จะมีวิถีชีวิตแบบบันเทิงมาก ในทางตรงกันข้าม เพศ สถานภาพ

สมรส บทบาทในครอบครัว และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแบบบันเทิงเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.24 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรี

วิถีชีวิต	เพศ	อายุ	กิจกรรมทางศาสนา	สถานภาพสมรส	บทบาทในครอบครัว	การสนับสนุนทางสังคม	บริการสุขภาพภาครัฐ	รับรู้ภาวะชรา	ความสนใจลีลาศ	R ²
-ใช้สติปัญญา	-	-	**	**	-	**	-	**	**	.864
-เฝ้าระวังสุขภาพ	-	-	**	**	**	**	**	-	**	.672
-วางแผนชีวิต	-	**	**	-	**	-	**	-	-	.626
-คล้อยตาม	**	**	-	-	**	-	-	**	**	.530
-สร้างความสัมพันธ์	-	**	-	-	-	-	**	-	**	.321
-บันเทิง	-	**	**	-	-	-	**	**	**	.599

** Correlation is significant at the .01 level (2-tailed).

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เมื่อพิจารณานัยสำคัญทางสถิติของค่าพหุคูณสัมประสิทธิ์ (relation contribution) ของชุดตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรวิถีชีวิตผู้สูงอายุทั้ง 6 รูปแบบ พบว่า ความสนใจกิจกรรมลีลาศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี ทั้ง 5 แบบ ตัวแปรด้านอายุ กิจกรรมทางศาสนา และการเข้าถึงบริการสุขภาพของภาครัฐมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุได้ 4 แบบ บทบาทสำคัญในครอบครัว และการรับรู้ภาวะชรา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุได้ 3 แบบ ทั้งนี้ชุดตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนวิถีชีวิตของผู้สูงอายุแบบใช้สติปัญญาร้อยละ 86.4 ส่วนวิถีชีวิตแบบเฝ้าระวังสุขภาพ แบบวางแผนชีวิต แบบคล้อยตาม และแบบบันเทิงประมาณร้อยละ 67.0-53. ส่วนวิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์สามารถอธิบายความแปรปรวนวิถีชีวิตผู้สูงอายุได้เพียงร้อยละ 32 แสดงว่าชุดตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความแปรปรวนวิถีชีวิต ได้ทั้งวิถีชีวิตแบบใช้สติปัญญา และแบบอื่นๆ สรุปได้ว่า ชุดตัวแปรอิสระที่เหมาะสมนำไปใช้อธิบายความแปรปรวนวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีอย่างมากคือ กิจกรรมทางศาสนา การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพของภาครัฐ และความสนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ ตัวแปรที่ไม่จำเป็นต้องนำมาศึกษาครั้งนี่คือ เพศ สถานภาพสมรส และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม เนื่องจากมีความสัมพันธ์เชิงลบ และยังไม่พบความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตผู้สูงอายุในบางรูปแบบเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิถีชีวิตด้านความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีกลับพบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนวิถีชีวิตของผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีน้อยที่สุด การสำรวจในเบื้องต้น

จึงเห็นควรแก้ปัญหาวิถีชีวิตด้านความสัมพันธ์ทั้งนี้จะดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองด้วยกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และจะดำเนินการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในลำดับต่อไป

4.2 ผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

การรายงานผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีจากกลุ่มผู้ออกกำลังกายด้วยกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 40 ท่าน ซึ่งแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะคือ การศึกษากิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี และ การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

4.2.1 การศึกษากิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี

กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจังหวัดจันทบุรี เป็นกิจกรรมเพื่อการศึกษา กิจกรรมเพื่อความบันเทิง และกิจกรรมเพื่อสุขภาพ

สำหรับกิจกรรมเพื่อการศึกษา คือ ลีลาศเป็นหลักสูตรที่เปิดสอนให้กับเยาวชนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดอยู่ในกลุ่มสาระความรู้วิชาสุขศึกษา และพลศึกษา สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของจังหวัดจันทบุรี หลักสูตรพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีก็เปิดสอนในกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป ชื่อรายวิชาลีลาศและนันทนาการ รวมถึงวิชาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเอกพลศึกษาโดยตรงคือ วิชาทักษะการฝึกสอนกีฬาลีลาศ มีการทำโครงการอบรมทักษะลีลาศให้กับประชาชนทั่วไปโดยเชิญวิทยากรจากส่วนกลางที่มีประสบการณ์ด้านการลีลาศในฐานะครู หรือโค้ชผู้ฝึกสอนให้กับนักกีฬา หรือบุคคลที่ผ่านเวทีการประกวดลีลาศมาอย่างเชี่ยวชาญ คณะนิเทศศาสตร์ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารบูรณาการยังสร้างกลุ่มแขนงวิชาการสื่อสารการกีฬา และเริ่มเปิดสอนรายวิชาสื่อสารกีฬาลีลาศ ให้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์เป็นครั้งแรก โดยเปิดทำการสอนกับกลุ่มรายวิชาเลือกเสรี จากนั้นก็เปิดสอนรายวิชาการสื่อสารกีฬาลีลาศ ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาสื่อสารการกีฬาโดยตรงอีกครั้งในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 นอกจากนี้วิชาการเกี่ยวกับลีลาศยังเปิดสอนให้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าในบางภาคการศึกษา

ภาพ 4.2 การเรียนการสอนรายวิชากีฬาสีลาศ ปีการศึกษา 2557

ภาพ 4.3 การจัดงานลีลาศสังสรรค์ในรายวิชาการพัฒนาบุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์

กิจกรรมลีลาศเพื่อความบันเทิงในจังหวัดจันทบุรี ได้รับอิทธิพลจากการท่องเที่ยวระยองคำคืน โดยในลักษณะกิจกรรมเพื่อความบันเทิงเกิดขึ้นประมาณปีพ.ศ. 2545 ห้องอาหารโรงแรมอีสเทอร์น

(Eastern hotel) จังหวัดจันทบุรีได้จัดให้มีการบรรเลงดนตรีขับร้อง และมีพื้นที่ในห้องอาหารยามค่ำคืนไว้ให้ผู้สนใจมาฟังเพลง และลีลาศในจังหวัดต่างๆ จากคำบอกเล่าในห้องอาหารนอกจากจะบริการด้วยเสียงเพลงยังจัดมีบริการลีลาศ โดยผู้เข้ามาในสถานบันเทิงที่มาเที่ยว หากสนใจลีลาศก็สามารถหาคู่ลีลาศ (dance partner) เพื่อฝึกลีลาศ หรือจะออกลีลาศกับคู่เต้นรำที่ตนถนัดในจังหวัดนั้นๆ ก็ย่อมได้ การลีลาศในห้องอาหารนอกจากจะใช้จังหวัดตามมาตรฐานทั่วไป เช่น วอลทซ์ แทงโก้ บีกิน ซาซ่าแล้ว ยังมีจังหวัดเบ็ดเตล็ดที่ผู้นิยมลีลาศให้ความสนใจคือ จังหวัดตะลุงเทมโป้ ออฟปัท อเมริกันรัมบ้า และจังหวัดกวาราซ่า และในที่สุดกิจกรรมดังกล่าวก็ยุติลงด้วยภาวะทางเศรษฐกิจ และความนิยมของนักท่องเที่ยวที่ลดลง

ประมาณปีพ.ศ. 2550 เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้สูงอายุผู้รักสุขภาพ และการเต้นรำเป็นชีวิตจิตใจฝึกซ้อมการออกกำลังกายด้วยกิจกรรมลีลาศ การฝึกลีลาศในกลุ่มผู้สูงอายุจากจำนวนประมาณ 10 คนมองหาสถานที่ในการฝึกซ้อมตามสถานออกกำลังกายอย่างมหาสมุทรไทยยิมส์ โดยเจ้าของยิมส์ต้องการให้เป็นสถานที่ออกกำลังกายแบบครบวงจร ด้วยจำนวนผู้สนใจที่มากขึ้น ทำให้กลุ่มผู้สนใจออกกำลังกายด้วยลีลาศมองหาสถานที่ในการฝึกซ้อมลีลาศใหม่ และได้วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรีเป็นที่ฝึกซ้อมอยู่ระยะหนึ่ง จนกระทั่งเกิดการก่อตัวของกลุ่มผู้นิยมลีลาศจำนวนหนึ่งออกมาฝึกซ้อมลีลาศโดยได้ลานฝึกซ้อมลีลาศใต้อาคารเรียนโรงเรียนเทศบาลจันทบุรี 2 เป็นยุคที่การฝึกซ้อมลีลาศเกิดความนิยมเป็นอย่างมาก และก่อตั้งเป็นรูปแบบของชมรมภายใต้ชื่อว่า “รักษาลีลาศจันทบุรี” มีตำแหน่งประธานชมรม และรองประธานชมรม 2 ท่าน ตำแหน่งเหรัญญิก และคณะกรรมการ 5-7 คน ซึ่งค่าบอกรับการเป็นสมาชิก 100 บาทต่อเดือน โดยค่าสมาชิกนอกจากจะจ่ายค่าสาธารณูปโภคให้กับสถานที่ฝึกซ้อม ยังได้นำรายได้บางส่วนบริจาคให้กับกิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ภาพ 4.4 การฝึกซ้อมลวดลายการเต้น (figure of dance) ของสมาชิกในชมรม

ชมรมรักษาสีลาศจันทบุรี มีสมาชิกเข้าร่วมฝึกซ้อมกว่า 60 คน จากผู้คนหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่รับราชการ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการบำนาญ และแม่บ้าน โดยทำการฝึกซ้อมตั้งแต่วเวลา 19.00 น.-20.30 น. ในวันจันทร์-วันศุกร์ การฝึกซ้อมสมาชิกในชมรมจะทำการฝึกซ้อมกันเอง โดยในชมรมจะมีบุคคลที่มีความสามารถในการถ่ายทอดการลีลาศ ภายหลังจากสมาชิกที่ฝึกซ้อมจนคล่องก็จะจับคู่สมาชิกใหม่ให้สามารถลีลาศได้จนกระทั่งเป็น การฝึกซ้อมนอกจากจะใช้ลวดลาย (figure) ในระดับพื้นฐาน (basic) แต่ก็ยังมีกลุ่มสมาชิกที่ประจำอยู่ในชมรมที่มีความสามารถฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเริ่มพัฒนาฝึกซ้อมในลวดลายที่ยากขึ้น โดยสมาชิกฝึกซ้อมลวดลายการเต้นรำจากสื่อสมัยใหม่จากการสาธิตการประกวดเต้นรำ จาก youtube ซึ่งจังหวะที่นำมาฝึกซ้อมมีการจัดแบ่งตามวัน วันละ 3 จังหวะ เช่น วันจันทร์ มีการฝึกซ้อมจังหวะควีนบั้นรุ่มบ้า จังหวะชาซ่าชา จังหวะวอลทซ์ วันอังคารฝึกซ้อมจังหวะควิกสตีป จังหวะตะลุง และจังหวะแซมบ้า แต่ก็ไม่มีสัปดาห์ที่จะฝึกซ้อมร้าวด้วยเช่นกัน หมุนเวียนแต่ละจังหวะการเต้นรำไปตามความนิยม ซึ่งแต่ละจังหวะจะมีการฝึกซ้อมจังหวะละประมาณ 40-45 นาที ก็จะเปลี่ยนเป็นจังหวะอื่น ทั้งนี้ภายหลังจากการฝึกซ้อมสมาชิกบางส่วนก็นิยมไปนั่งร้านอาหารที่มีพื้นที่ให้สามารถเต้นรำสังสรรค์ต่อได้

นอกจากจะมีการสังสรรค์ภายหลังจากการฝึกซ้อมแล้ว ยังมีการสังสรรค์ลีลาศประจำปี ปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งการสังสรรค์ลีลาศจะจัดทั้งในโรงแรมโดยชายบัตรให้กับสมาชิก และจัดขึ้นตามสถานที่ต่างๆ อย่างงานสังสรรค์ในโรงเรียนประจำจังหวัด หรืองานสังสรรค์ของสมาชิกโรตารี การจัดงานสังสรรค์แต่ละครั้งไม่ได้มีแค่นักลีลาศในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น แต่ยังมีการเดินทางมาร่วมสังสรรค์จากจังหวัดใกล้เคียงอย่างจังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด และสมาชิกเครือข่ายจากส่วนกลางอย่างกรุงเทพมหานคร

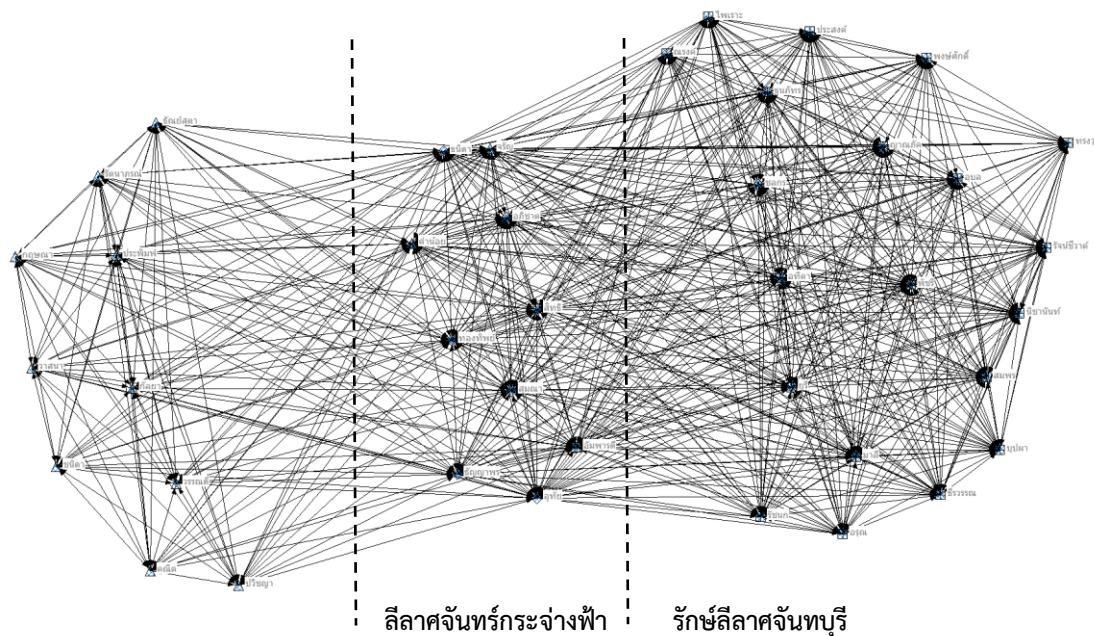

ภาพ 4.5 การจัดงานราตรีลีลาศเมื่อปี พ.ศ. 2553

4.2.2 การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

โครงสร้างเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี ผู้วิจัยแบ่งลักษณะเครือข่ายทางสังคมของสมาชิกในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพออกเป็น 6 ด้าน คือ (1) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในกิจกรรมลีลาศ (2) ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศให้บรรลุวัตถุประสงค์ (3) ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศ (4) ด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศ (5) ด้านความสามารถในการจัดงานลีลาศ และ (6) ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศของคนรุ่นใหม่ ลักษณะทางสังคมของผู้สูงอายุในกิจกรรมลีลาศครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ความหนาแน่นของเครือข่าย (density) การวัดความเป็นศูนย์กลาง (centrality measure) ได้แก่ ค่าเข้าระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (closeness centrality) โดยเสนอเฉพาะค่าเข้าสู่ศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) และค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) เพื่อหาสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญในเครือข่าย และการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก หรือชายขอบ (core or periphery) เพื่อหาสมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่าย และสมาชิกที่อยู่รอบนอก หรือชายขอบของเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์เครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี สามารถสรุปเป็นแผนภาพโครงสร้างเครือข่ายได้ ดังนี้

ภาพ 4.6 โครงสร้างเครือข่ายทางสังคมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

จากภาพแสดงโครงสร้างสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี ซึ่งจำนวนสมาชิกทั้งหมด 40 คน จาก 2 ชมรม คือ ชมรมรักษ์ลีลาศ และชมรมลีลาศจันทร์

กระจ่างฟ้า จากภาพจะพบว่ากลุ่มสมาชิกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งความหนาแน่นจะพบมากที่สุดทางขวามือ คือ กลุ่มสมาชิกชมรมรักษาสีลาศจันทบุรี กลุ่มตรงกลางเป็นกลุ่มที่แตกตัวออกมาจากชมรมรักษาสีลาศจันทบุรี ก่อตั้งเป็นชมรมใหม่ใช้ชื่อว่า ชมรมลีลาศจันทร์กระจ่างฟ้า ทั้งนี้เริ่มมีการติดต่อบุคคลทางซ้ายมือที่รวมตัวกันอย่างหลวมๆ เข้ามาเป็นสมาชิก ดังนั้นโดยภาพรวมค่าความหนาแน่น (density) ของเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเท่ากับ 0.7038

การศึกษาคุณลักษณะเครือข่ายทางสังคมด้านการติดต่อใกล้ชิดของเครือข่ายต่างๆ ในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ เพื่อทราบว่าบุคคลใดมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารให้เกิดการรวมตัวของผู้สูงอายุในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีมากที่สุด

ตาราง 4.25 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ของสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ฐนภัทร	26.000	75.00	1.523
2	คุณณรงค์	26.000	75.00	0.904
3	คุณประสงค์	27.000	76.471	1.616
4	คุณอุบล	26.000	75.00	0.904
5	คุณบุปผา	27.000	76.471	1.616
6	พ.ญ. ไพเราะ	26.000	75.00	0.904
7	รศ. อีรวรรณ	26.000	75.00	0.904
8	คุณณิชานันท์	27.000	76.471	1.616
9	คุณอัมพารดี	39.000	100.00	53.473
10	คุณญาณภัค	28.000	78.00	3.112
11	คุณยุรี	26.000	75.00	0.904
12	คุณรัชชก	29.000	79.592	3.824
13	คุณพัชรี	27.000	76.471	2.973
14	คุณมาลี	25.000	73.00	0.765
15	คุณอทิตา	26.000	75.00	0.904
16	คุณอรุณ	27.000	50.00	1.203
17	คุณสุมณา	36.000	92.857	43.132
18	คุณทรงวุฒิ	20.000	55.00	0.036
19	ร.ต.ต. อุทัย	38.000	39.00	51.210
20	อ. ทองทิพย์	38.000	97.50	45.993

ลำดับที่	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality	
ชื่อ-สกุล				
21	คุณสิทธิ	37.000	95.122	53.273
22	คุณอภิชาติ	38.000	97.50	46.683
23	คุณสมพร	29.000	79.592	3.824
24	คุณชลกร	27.000	76.471	1.580
25	คุณจรัญ	39.000	100.00	28.787
26	คุณธนิดา	39.000	100.00	28.787
27	คุณธัญญาพร	37.000	95.122	30.348
28	คุณค่าน้อย	38.000	97.50	43.870
29	คุณวรรณดี	19.000	66.102	0.167
30	คุณกัลยา	19.000	66.102	0.167
31	คุณธัญญ์สุดา	19.000	59.00	0.167
32	คุณปวีชญา	19.000	66.102	0.167
33	คุณชนิดา	19.000	66.102	0.167
34	คุณวาสนา	18.000	65.00	0.112
35	คุณคณิต	19.000	66.102	0.112
36	คุณประพิมพ์	19.000	66.102	0.167
37	คุณรัตนารักษ์	19.000	66.102	0.167
38	คุณกฤษณา	19.000	66.102	0.112
39	ผศ. รัชนีชาติ	27.000	76.471	2.973
40	คุณพงษ์ศักดิ์	28.000	78.00	3.030

จากตาราง ภาพรวมสมาชิกที่มีค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ของชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 39, 38 และ 37 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณอัมพารดี คุณธนิดา และคุณจรัญ (2) ร.ต.ต. อุทัย อ.ทองทิพย์ คุณอภิชาติ และคุณค่าน้อย (3) คุณสิทธิ และคุณธัญญาพร ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) พบว่า ยังคงเป็นบุคคลในกลุ่มเดิม สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 100, 97.50 และ 95 ตามลำดับ สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายลีลาศเพื่อสุขภาพ ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 53.473, 5.273 และ 46.683 ตามลำดับ ได้แก่ คุณอัมพารดี คุณสิทธิ และคุณอภิชาติ สมาชิกเหล่านี้ควรทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิก

ที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายของของเครือข่าย โดยคุณอัมพารตี คุณสิทธิ และคุณอภิชาติจะคอยประสานระหว่างกลุ่มให้เกิดความใกล้ชิด

จากภาพรวมปรากฏการณ์ดังกล่าวบุคคลที่มีความโดดเด่นมากที่สุดในการวัดทั้งค่าเข้าสู่ระดับ ศูนย์กลาง ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด และค่าศูนย์กลางระหว่าง คือ คุณอัมพารตี

“เริ่มต้นที่เป็นเครือข่ายผู้นิยมลีลาเพื่อสุขภาพได้ ก็เพราะเราเห็นคุณค่า ความสำคัญของการออกกำลังกาย ปกติเป็นคนชอบลีลาอยู่แล้ว ไปดูไปชมคนอื่น แข่งประกวดก็มาก ก็เลยลองฝึกซ้อม ประกอบกับโชคดีที่พี่ และสามีเป็นคนที่ชอบ ลีลาเหมือนกัน ได้ฝึกซ้อมกันออกงานร่วมกันตลอด ก็เลยคิดว่า เราน่าจะรวมตัวกลุ่ม ผู้สนใจลีลา ใครสนใจเราก็ตอนให้” (ธนิดา คงกระพันธ์, 2559, พฤศจิกายน 5)

“บุคคลที่สามารถทำให้พวกพี่มารวมตัวได้ในชมรมลีลาจันทร์กระจ่างฟ้าก็คือคุณ ตัก (ธนิดา) คุณจรรย์ มาแล้วก็ได้เพื่อน ได้ออกกำลังกายสุขภาพเราก็ดีขึ้น” (วรรณดี, 2559, พฤศจิกายน 5)

“ผมว่าลีลาที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุนะ อย่างผมมองตอนแรกมันไม่ยาก แต่พอฝึก จริงๆ ก็ยากนะ พอเป็นแล้วก็อยากได้ลวดลายการเต้นท่าทางใหม่ๆ เต้นแล้วก็รู้สึกทำให้สุขภาพดี น้ำหนักลดไปเยอะเลย เริ่มเห็นประโยชน์จากการลีลา ผมก็ไปเรียนกับ ครูในกรุงเทพฯ การมารวมตัวลีลาที่เป็นการทำงานกิจกรรมยามว่างที่มีประโยชน์ ได้ พบปะพูดคุยกันต่างๆ นานา แล้วถ้ายิ่งได้เพื่อนออกกำลังกายด้วยกันก็ยิ่งดีใหญ่เลย” (อภิชาติ วิสุทธิ์เสรีวงศ์, 2559, พฤศจิกายน 6)

ตาราง 4.26 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ลีลาเพื่อสุขภาพ

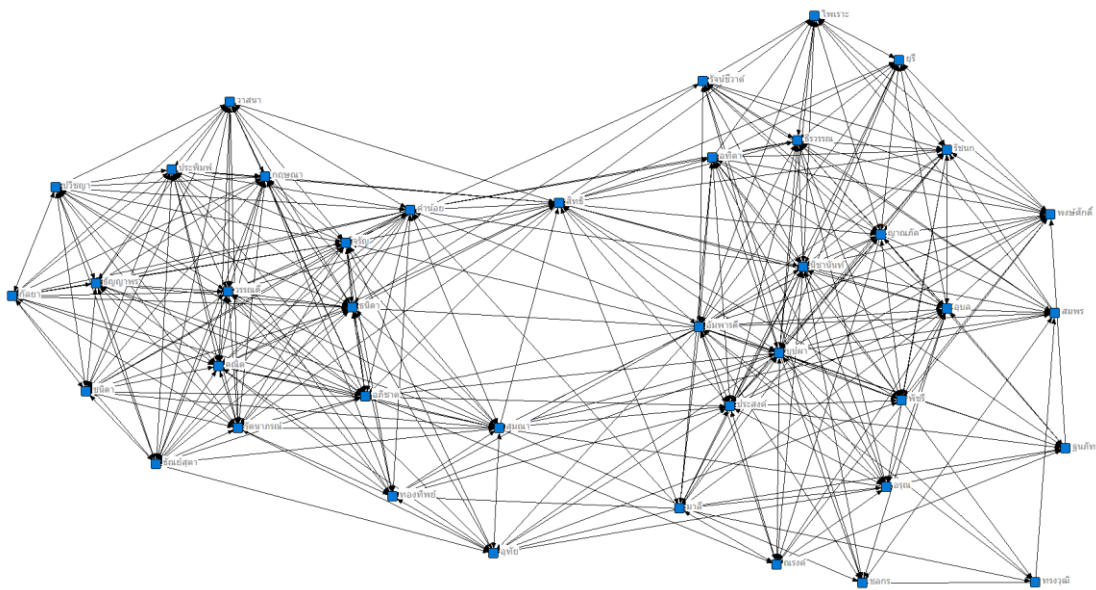
โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
กิจกรรมลีลาเพื่อสุขภาพ	ฐนภัทร ประสงค์ อุดล บุปผา ณิชาพันธ์ อัมพารตี ญาณภัค ยูรี รัชนก พัทธี อรุณ สุมณา อุทัย ทอง ทิพย์ สิทธิ อภิชาติ สมพร จรรย์ ธนิ ดา ธัญญาพร คำน้อย พงษ์ศักดิ์	ณรงค์ ไพเราะ อีวรรณ มาลี อธิตา ทรงวุฒิ ชลกร วรรณดี กัลยา ธัญญ์ สุตา ปวีชญา ชนิดา วาสนา คณิต ประพิมพ์ รัตนาภรณ์ กฤษณา รัชนี ชีวาต์

Core/Periphery fit (correlation) = 0.5484

จากการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก และชายขอบ (core/ periphery) พบว่า มีค่า core/periphery fit (correlation) = 0.5484 สมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการติดต่อ

ใกล้ชิดของสมาชิกมีจำนวน 22 คน และที่เหลือเป็นจำนวนสมาชิกที่อยู่บริเวณชายขอบของเครือข่าย 18 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลของกิจกรรมเพื่อสุขภาพนั้นมีบทบาทสำคัญของเครือข่ายเพื่อการติดต่อ และการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด โดยสมาชิกที่เป็นแกนหลักส่วนใหญ่ คือ จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับสมาชิกใหม่ในชมรมที่ยังมีประสบการณ์การลีลาศน้อยได้ เชิญชวนให้ผู้สนใจเข้ามาออกกำลังกายด้วยการลีลาศ ที่เหลือกลุ่มที่เป็นสมาชิกชายขอบสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้การลีลาศเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการลีลาศที่ดีต่อสุขภาพ และพร้อมที่จะเป็นกลุ่มแกนหลักต่อไป

1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ภาพ 4.7 เครือข่ายด้านการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

เมื่อพิจารณาแผนภาพ โหนดที่มีขนาดใหญ่ที่สุด หมายถึง โหนดที่มีสมาชิกคนอื่นๆ เข้ามาหา หรือเป็นโหนดที่มีค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลางสูงสุดในเครือข่ายนี้ จะพบว่า สมาชิกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ชมรมรักษาลีลาศจันทบุรี และชมรมลีลาศจันทร์กระจ่างฟ้า ซึ่งหากพิจารณาความใกล้ชิดดังกล่าวก็จะเป็นการยืนยันว่า โหนดของชมรมรักษาลีลาศที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด และติดต่อสมาชิกของชมรมได้คือ คุณบุปผา และคุณณิชานันท์ สำหรับชมรมลีลาศจันทร์กระจ่างฟ้าโหนดหลักๆ ก็คือ คุณธิดา คุณจรัญ และคุณอภิชาติ ซึ่งแต่ละท่านในที่นี่จะมีความโดดเด่นในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้นๆ ซึ่งโครงสร้างสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีด้านการติดต่อใกล้ชิดของสมาชิกในชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยมีค่าความหนาแน่น (density) ของเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเท่ากับ 0.3410

ตาราง 4.27 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกิจกรรม
ลีลาศเพื่อสุขภาพ

ลำดับที่	centrality ชื่อ-สกุล	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร	9.000	45.349	0.031
2	คุณณรงค์	10.000	54.930	1.218
3	คุณประสงค์	17.000	60.938	4.562
4	คุณอุบล	12.000	47.561	1.140
5	คุณบุปผา	18.000	59.091	7.573
6	พ.ญ. ไพเราะ	11.000	49.367	0.283
7	รศ. ชีรวรรณ	15.000	54.167	2.268
8	คุณนิชานันท์	18.000	56.522	4.295
9	คุณอัมพารตี	14.000	52.000	6.353
10	คุณญาณภัค	16.000	55.741	1.556
11	คุณยุรี	12.000	50.649	0.042
12	คุณรัชชก	14.000	53.425	0.933
13	คุณพัชรี	12.000	54.167	1.765
14	คุณมาลี	10.000	49.367	1.532
15	คุณอทิตา	12.000	53.425	1.022
16	คุณอรุณ	12.000	51.316	0.849
17	คุณสุมณา	12.000	59.091	9.353
18	คุณทรงวุฒิ	4.000	41.489	0.070
19	ร.ต.ต. อุทัย	10.000	55.741	1.901
20	อ. ทองทิพย์	10.000	55.741	0.920
21	คุณสิทธิ	12.000	57.353	9.910
22	คุณอภิชาติ	17.000	61.905	5.291
23	คุณสมพร	8.000	50.649	5.351
24	คุณชลกร	8.000	50.000	0.000
25	คุณจรัญ	18.000	61.905	3.241
26	คุณธนิดา	20.000	63.934	4.759

ลำดับที่	centrality ชื่อ-สกุล	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
27	คุณธัญญาพร	15.000	52.000	0.154
28	คุณค่าน้อย	11.000	56.522	7.097
29	คุณวรรณดี	15.000	52.000	1.899
30	คุณกัลยา	13.000	48.184	0.055
31	คุณธณัยสุตา	15.000	52.000	0.940
32	คุณปวีชญา	14.000	48.750	0.235
33	คุณชนิดา	15.000	52.000	0.123
34	คุณวาสนา	13.000	48.750	1.175
35	คุณคณิต	17.000	54.167	1.358
36	คุณประพิมพ์	16.000	34.513	0.396
37	คุณรัตนารมย์	16.000	53.425	1.061
38	คุณกฤษณา	16.000	52.703	0.311
39	ผศ. รัชนีชีวาต์	9.000	54.930	2.241
40	คุณพงษ์ศักดิ์	15.000	34.211	0.408

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 20, 18 และ 17 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณชนิดา (2) คุณบุปผา คุณณิชาพันธ์ คุณจรรย์ และ (3) คุณประสงค์ คุณอภิชาติ และคุณคณิต ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 63.934, 61.905 และ 60.938 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณชนิดา (2) คุณอภิชาติ คุณจรรย์ และ (3) คุณประสงค์ นอกจากนี้ยังพบว่ามีสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 9.910, 9.353 และ 7.578 ตามลำดับ ได้แก่ คุณสิทธิ คุณสุมนา และคุณบุปผา สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่าย

“คุณตุ๊ก (ชนิดา) และคุณจรรย์ เป็นคู่ลีลาศสามีภรรยาที่น่ารักคู่หนึ่ง คอยตามสมาชิกให้มาฝึกลีลาศ ตอนแรกก็ฝึกไปก็ท้อไปว่าเมื่อไรจะเต้นได้สวย แต่

เค้าก็คอยให้กำลังใจ แล้วก็ช่วยสอนให้พี่พอเต้นได้ พอไปออกงานได้ ทำให้มีกำลังใจฝึกลีลาต่อไปค่ะ พอมาซ้อมที่ชมรมก็สนุกได้พบปะเพื่อฝูงมากมาย คอยกันทุกเรื่อง ตั้งแต่ลีลาไปยังเรื่องในครอบครัว” (อทิธา สุขสำราญ, 2559, พฤศจิกายน 7)

“ตอนแรกก็ว่าจะไม่มาแล้วชมรมลีลาเพื่อสุขภาพ คุณบุปผาก็ยังอุตล่าวห์ โทรตามบอกให้มาฝึก ดูแกใสใจดีนะ ก็เลยกลับมาฝึกอีกครั้งหนึ่ง ไม่เพียงเท่านั้นแกยังเอาน้ำท่ามาคอยบริการสมาชิกในชมรม คนอื่นบางทีก็มีอาหารกินเล่น ผลไม้กินเล่นติดไม้ติดมือมา มาฝึกลีลาอย่างเดียวมันก็เครียดก็ต้องมีอะไร อิมท้องได้พบปะพูดคุยใกล้ชิดกันก็ดีนะ” (อุทัย พิงผล, 2559, พฤศจิกายน 4)

“เฮียบู้ (คุณสิทธิ) นะ พอเลิกจากงานลีลาแค้ก็ชอบชวนไปต่อ ไปร้องเล่นเต้นรำ บางทีก็พาไปต่อที่โรงแรมทราเวลลอร์ด ก็สนุกดีนะ พอออกกำลังกายเสร็จก็ยังไม้อยากกลับบ้าน ไปเต้นรำร้องเพลงกันต่อ บางทีเค้าก็มองเราว่าทำอะไรกัน ทำงได้ก็พออยู่ด้วยกันจำนวนมากก็สนุกดี สมาชิกในกลุ่มพากันหัวเราะได้ตลอดเวลา” (อัมพารตี สุชาครีรัตน์, 2559, พฤศจิกายน 8)

“เราต้องรวมตัวกันไว้ แก่แล้วจะได้ไม่เหงา สมาชิกคนไหนขาดหายไปไม่มาซ้อมก็ต้องโทรตามถามทุกข์สุขว่าเป็นไบบ้าง เมื่อเข้ามาชมรมลีลาเพื่อสุขภาพแล้วก็ไม้อยากให้ไปไหน พากันมาใส่ใจสุขภาพ ได้เพื่อนคุยสนุกรสนานด้วย” (ประสงค์ วารนิช, 2559, พฤศจิกายน 8)

“เต้นตั้งแต่ยังไม่เกษียณอายุราชการเลยเธอ ตอนนี่เกษียณมาสองสามปีละก็ยังมาเต้นมาหาเพื่อนฝูงอยู่ อยู่บ้านก็ไมรู้ทำอะไร มาชมรมได้มาออกกำลังกายได้มาพบปะเพื่อนๆ ถ้าหายหน้าหายตาไปเค้าก็โทรนิกว่าฉันป่วยเป็นอะไร ทำงได้ฉันจึงต้องมาให้เค้าเห็นหน้าสักหน่อย เดียวลื้ม” (ธีรวรรณ ศิลารัตน์, 2559, พฤศจิกายน 8)

ตาราง 4.28 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกิจกรรมลีลาเพื่อสุขภาพ

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการสร้างความสัมพันธ์	อภิชาติ จรรย์ ธนิตา ธัญญาพร	ฐนภัทร ณรงค์ ประสงค์ อูบล บุป วรรณดี กัลยา ธัญย์สุตา ปวีชญา
		ผา ไพเราะ ธีรวรรณ ณิชานันท์

สมาชิกคนอื่นๆ เข้ามาหา หรือเป็นโหนดที่มีค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลางสูงสุดในเครือข่ายนี้เรียกได้ว่าเป็น “แกนนำ” สำคัญในการสั่งการหรือทำหน้าที่บริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นลักษณะรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางของเครือข่าย ซึ่งเป็นบุคคลที่สมาชิกในชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้เกียรติในฐานะหัวหน้า หรือผู้บริหารกิจกรรมของชมรมให้บรรลូវัตถุประสงค์ ซึ่งโครงสร้างสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลូវัตถุประสงค์ของสมาชิกในชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยมีค่าความหนาแน่น (density) ของเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเท่ากับ 0.1968

ตาราง 4.29 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลូវัตถุประสงค์

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร	22.000	41.053	0.000
2	คุณณรงค์	22.000	41.053	0.720
3	คุณประสงค์	24.000	42.391	4.987
4	คุณอุบล	1.000	40.625	0.000
5	คุณบุปผา	20.000	23.214	1.872
6	พ.ญ. ไพเราะ	17.000	37.500	2.661
7	รศ. ธีรวรรณ	19.000	39.796	1.637
8	คุณณิชานันท์	5.000	29.545	6.031
9	คุณอัมพารดี	4.000	27.857	0.892
10	คุณญาณภัค	2.000	27.273	0.232
11	คุณยุรี	16.000	38.641	10.054
12	คุณรัชนก	14.000	36.111	2.598
13	คุณพัชรี	0.000	2.500	0.000
14	คุณมาลี	0.000	2.500	0.000
15	คุณอทิตา	1.000	23.214	0.034
16	คุณอรุณ	14.000	36.449	6.349
17	คุณสุมณา	1.000	29.323	3.861
18	คุณทรงวุฒิ	0.000	2.500	0.000
19	ร.ต.ต. อุทัย	10.000	27.083	4.842
20	อ. ทองทิพย์	10.000	27.083	0.000

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
21	คุณสิทธิ	18.000	38.253	13.650
22	คุณอภิชาติ	24.000	40.625	11.462
23	คุณสมพร	1.000	22.034	0.000
24	คุณชลกร	0.000	2.500	0.000
25	คุณจรรย์	22.000	36.449	0.842
26	คุณธนิดา	18.000	33.621	5.437
27	คุณธัญญาพร	1.000	23.077	0.062
28	คุณค้ำน้อย	0.000	2.500	0.000
29	คุณวรรณดี	0.000	2.500	0.000
30	คุณกัลยา	0.000	2.500	0.000
31	คุณธันย์สุตา	1.000	25.490	0.101
32	คุณปวีชญา	1.000	25.490	0.101
33	คุณชนิตา	0.000	2.500	0.000
34	คุณวาสนา	0.000	2.500	0.000
35	คุณคณิต	18.000	33.621	4.502
36	คุณประพิมพ์	0.000	2.500	0.000
37	คุณรัตนารมย์	1.000	2.564	0.000
38	คุณกฤษณา	0.000	2.500	0.000
39	ผศ. รัชนีชีวัต	0.000	2.500	0.000
40	คุณพงษ์ศักดิ์	0.000	2.500	0.000

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการบริหาร
กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรีให้บรรลุวัตถุประสงค์ สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 24, 22 และ
20 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณประสงค์ และคุณอภิชาติ (2) พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร คุณณรงค์ และ
คุณจรรย์ และ (3) คุณบุปผา ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านการบริหาร
กิจกรรมของชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 42.391,
41.053 และ 40.625 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณประสงค์ (2) พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร และคุณณรงค์ และ
(3) คุณอุบล ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ
13.650, 11.426 และ 10.054 ตามลำดับ ได้แก่ คุณสิทธิ คุณอภิชาติ และคุณยุรี สมาชิกเหล่านี้จึงทำ
หน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ

ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่าย

“ให้พี่อู๋ (คุณประสงค์) แก่เป็นประธานชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพก็ดีเหมือนกันนะ แก่ไม่เรื่องมากดี อะไรก็ได้ แถมยังคอยเอาใจใส่ห่วงใยสมาชิกในชมรมดีด้วยนะ” (สุมนา กุลทลบุตร, 2559, พฤศจิกายน 5)

“จริงๆ ก็อยากให้พี่ผา (คุณบุปผา) แก่เป็นประธานชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพนะ เพราะแกก็เป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดตั้งชมรมตั้งแต่ไหนแต่ไรมาละ แต่ไม่เข้าใจทำไม แก่ไม่ยอมขึ้นเป็นประธานชมรม ถึงไม่ขึ้นแกก็มีอิทธิพลพอสมควรอยู่แล้วแหละจริงมัย (หัวเราะ)” (ญาณลัก จิระจินดา, 2559, พฤศจิกายน 8)

“ก็เหมาะสมนะค่ะที่ได้พี่จริญในการบริหารจัดการชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพ เพราะแกก็มีประสบการณ์มานานในการเต้นลีลาศ นอกจากแกจะสอนได้ พี่ว่าสมาชิกทุกคนก็เกรงใจแกอยู่นะ” (ธนิดา คงกระพันธ์, 2559, พฤศจิกายน 5)

“ผมก็เคยทำหน้าที่ประธานชมรมนะ ตอนนั้นก็พยายามทำหน้าที่ให้ดี อย่างชมรมรักษาลีลาศผมก็ไม่อยากทำให้มันเป็นชมรมเถื่อน ก็เลยไปจดทะเบียนเป็นชมรม แล้วมีสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการ เราก็มีการจัดประชุมเกี่ยวกับกิจกรรมในชมรมเหมือนกัน ต้องวางแผนร่วมกันในการบริหารกิจกรรมในชมรม ผมมองว่ามันน่าจะเติบโตต่อไป จึงต้องจัดระเบียบ แต่คนส่วนใหญ่ผู้สูงอายุบางคนอาจจะไม่เข้าใจ แต่เราก็พยายามทำให้ดีที่สุด” (ฐนภัทร กิตติวงศา, 2559, พฤศจิกายน 7)

“ลีลาศมันก็ไม่ใช้การเมืองนะ แต่บางทีก็ต้องมีการจัดระเบียบอยู่บ้างเพราะส่วนใหญ่คนที่สมัครใจมา การหาหัวหน้า หรือประธานชมรมก็ต้องอาศัยมติจากสมาชิกในชมรม มันอาจจะไม่ใช่เรื่องใหญ่ที่จะต้องมาเลือกผู้แทน แต่ตอนนี้คนในสังคมก็เริ่มรู้จักลีลาศมากขึ้น เมื่อเลือกผมเข้ามาเป็นประธานแล้ว ผมก็จะทำตามที่สารวัตรต๊อ (พ.ต.ท. ดร. ฐนภัทร) ได้วางไว้แต่แรกเท่าที่จะทำได้” (ณรงค์ รุ่งเรือง, 2559, พฤศจิกายน 7)

“หมอมองว่า เมื่อคนเรามาอยู่ด้วยกันทุกคนต่างมีอิสระ แม้ว่าเวลาการฝึกซ้อมเพียงแค่นาฬิกาชั่วโมงจันทร์-ศุกร์ เราก็จำเป็นต้องมีผู้นำไว้ คอยตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อสมาชิกจ่ายเงินค่าสมาชิก แม้ว่าไม่ได้มากมายอะไร ต้องมีคน

มาคอยจัดระเบียบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ให้เข้าที่เข้าทาง” (ไพเราะ เพชราริรัชต์, 2559, พฤศจิกายน 7)

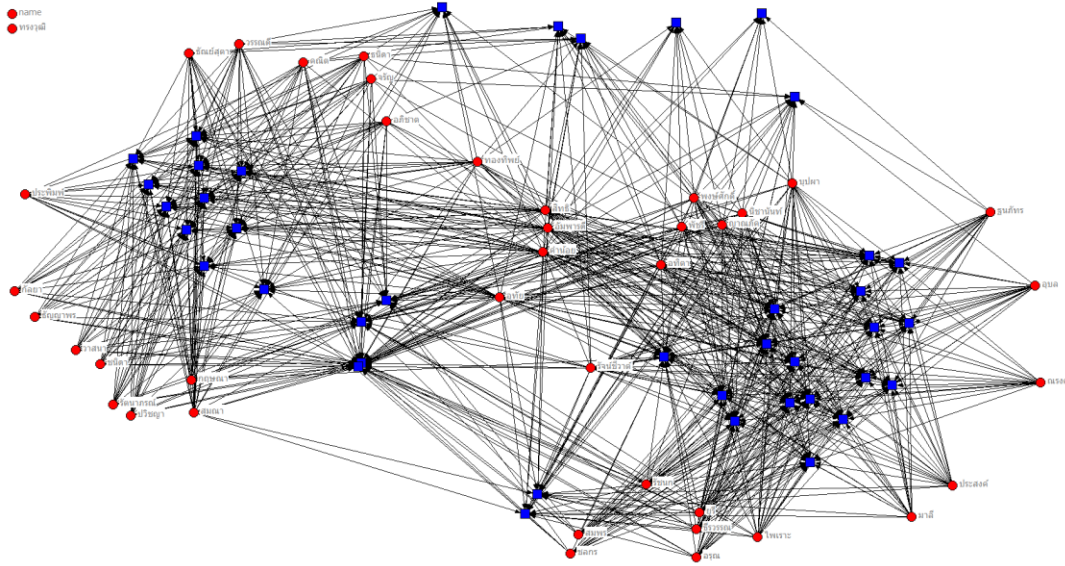
ตาราง 4.30 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศ เพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์	ฐานภัทร ณรงค์ ประสงค์ บุปผา ไพเราะ อธิวรรณ ณิชานันท์ ยุรี รัช นก อรุณ อุทัย สิทธิ อภิชาติ จรรย์ ธนิตา คณิต	อุบล อัมพารดี ญาณภัค พัชรี มาลี อธิตา สุธมณา ทรงวุฒิ ทองทิพย์ สมพร ชลกร ธัญญาพร คำน้อย วรรณดี กัลยา ธัญย์สุตา ปวีชญา ชนิตา วาสนา ประพิมพ์ รัตนาภรณ์ กฤษณา รัชนีชีวาต์ พงษ์ศักดิ์
Core/Periphery fit (correlation) = 0.5608		

จากการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก และชายขอบ (core/ periphery) พบว่า มีค่า Core/Periphery fit (correlation) = 0.5608 สมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสมาชิกมีจำนวน 16 คน และที่เหลือเป็นจำนวนสมาชิกที่อยู่บริเวณชายขอบของเครือข่าย 24 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลของแต่ละชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้นมีบทบาทสำคัญของเครือข่ายเพื่อการบริหารกิจกรรมลีลาศให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยสมาชิกที่เป็นแกนหลักส่วนใหญ่ จะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกที่บริหารกิจกรรมต่างๆ ในชมรมให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเป็นประโยชน์กับการมาออกกำลังกายด้วยลีลาศของสมาชิก เป็นแกนนำที่จะทำกิจกรรมต่างๆ เป็นบุคคลที่สมาชิกให้ความนับถือประหนึ่งผู้บริหารของกิจการ หรือหน่วยงาน ที่เหลือกลุ่มที่เป็นสมาชิกชายขอบพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ให้เกียรติแลกเปลี่ยนเรียนรู้การลีลาศเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการลีลาศที่ดีต่อสุขภาพต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3. ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ภาพ 4.9 เครือข่ายด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

เมื่อพิจารณาแผนภาพ จะพบว่า การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้นมีการกระจายตัวของสมาชิก ในการเชิญชวนสมาชิกใหม่ให้เข้ามาร่วมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักกิจกรรมลีลาศในงานโอกาสสำคัญต่างๆ ของจังหวัด เช่นการจัดกิจกรรมในงานกาชาดของจังหวัด กลุ่มสมาชิกจะไปแสดงตัวตามงานต่างๆ ที่มีโอกาส การไปโซเชียลลีลาศ การไปประกวดลีลาศเพื่อสุขภาพยังสถานที่ต่างๆ หรือลีลาศสัญจร การทำหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน จึงคล้ายกับงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดให้ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ ซึ่งโครงสร้างสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้น มีค่าความหนาแน่น (density) ของเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเท่ากับ 0.5113

ตาราง 4.31 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร	21.000	40.206	0.231
2	คุณณรงค์	23.000	41.053	0.092
3	คุณประสงค์	22.000	40.625	0.114
4	คุณอุบล	23.000	41.053	0.160
5	คุณบุปผา	24.000	42.931	1.233

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
6	พ.ญ. ไพเราะ	21.000	40.206	0.206
7	รศ. ชีรวรรณ	21.000	40.206	0.236
8	คุณณิชนันท์	23.000	41.053	0.829
9	คุณอัมพารดี	27.000	43.820	8.677
10	คุณญาณภัค	25.000	42.857	1.698
11	คุณยุรี	24.000	42.931	0.625
12	คุณรัชนก	23.000	41.053	0.409
13	คุณพัชรี	21.000	40.206	0.777
14	คุณมาลี	21.000	40.206	0.088
15	คุณอทิตา	20.000	39.796	0.558
16	คุณอรุณ	21.000	40.206	0.166
17	คุณสุมณา	10.000	36.111	0.702
18	คุณทรงวุฒิ	8.000	50.649	0.000
19	ร.ต.ต. อุทัย	15.000	38.614	2.419
20	อ. ทองทิพย์	13.000	37.864	0.954
21	คุณสีทธี	25.000	42.857	8.965
22	คุณอภิชาติ	31.000	45.882	3.390
23	คุณสมพร	18.000	37.500	0.383
24	คุณชลกร	18.000	37.500	0.532
25	คุณจรัญ	31.000	45.882	3.064
26	คุณธนิตา	31.000	45.882	3.250
27	คุณธัญญาพร	20.000	40.625	0.241
28	คุณค่าน้อย	14.000	38.235	5.118
29	คุณวรรณดี	18.000	39.796	0.664
30	คุณกัลยา	18.000	39.796	0.008
31	คุณธันย์สุตา	18.000	39.796	0.506
32	คุณปวีชญา	19.000	40.206	0.107
33	คุณชนิตา	19.000	40.206	0.107
34	คุณวาสนา	18.000	39.796	0.103
35	คุณคณิต	19.000	40.206	0.915

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
36	คุณประพิมพ์	18.000	39.796	0.176
37	คุณรัตนภรณ์	19.000	40.206	0.107
38	คุณกฤษณา	19.000	40.206	0.506
39	ผศ. รัชนีชีวาต์	16.000	39.000	1.121
40	คุณพงษ์ศักดิ์	20.000	40.625	1.256

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 31, 25 และ 24 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณอภิชาติ คุณจรัญ และคุณธนิดา (2) คุณญาณภัค และ (3) คุณบุปผา และคุณยุรี ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 50.649, 45.882 และ 43.820 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณทรงวุฒิ (2) คุณอภิชาติ คุณจรัญ และคุณธนิดา และ (3) คุณอัมพารดี ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 8.965, 8.677 และ 5.118 ตามลำดับ ได้แก่ คุณสิทธิ คุณอัมพารดี และคุณอภิชาติ สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่าย

“เรื่องการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพต้องยกให้คุณปอ (คุณอภิชาติ) เลยเพราะพี่แกพยายามไปเรียนกับครูที่เป็นแชมป์ลีลาศถึงกรุงเทพฯ แกบอกว่่าที่พวกเราเต้่นมันไม่ถูกต้องตามหลักสากล หรือบางคนเต้่นได้แค่จ้ังหวะพื้นฐานก็พอแล้ว แล้วก็มาทำให้พวกเราดู ดูแกมีความพยายามดีนะ” (ธัญญาพร แซ่ลิ้ม, 2559, พฤศจิกายน 4)

“ที่ว่่า การไปดูประกวดตามทีต่าง ๆ ก็เป็นเรื่งที่ดีนะ ทำให้ได้เห็นลวดลายการเต้่นรำใหม่ ๆ ได้พบปะเพื่อนฝูง ได้ประกาศตัวว่่าเราก้มีชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพเหมือนกับที่อื่น ถือเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพไปในตัว ย้ิงเวลาม้ิงานสังสรรค์เราก้ไปเยื่งนที่เค้าบ้าง เค้าก้มาเยื่งนที่เราบ้าง” (ธนิดา คงกระพันธ์, 2559, พฤศจิกายน 5)

“ผมเห็นด้วยกับการไปเยี่ยมบ้านสมาชิก ประมวลลีลาศสัญจรก็สนุกดีนะ ได้ไปเห็นบ้านสมาชิกแต่ละคน เรามีกิจกรรมร่วมกัน มีอะไรก็เอามากินเอามารับประทานกัน แล้วก็เปิดเพลง ร้องเพลง เดินรำกันไป สนุกสนาน เป็นการกระชับความสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกเราในชมรมก็ยินดีเปิดบ้านให้เข้าไปเยี่ยมเยียน” (ณรงค์ รุ่งเรือง, 2559, พฤศจิกายน 7)

“บางครั้ง หรือเกือบทุกปีจังหวัดมีงาน เราก็ร่วมกับชมรมอื่นๆ อย่างรักษเสียงเพลงไปแสดงให้คนมาเที่ยวงานรับชม เรียกได้ว่าทำกิจกรรมทั้งเต้นทั้งร้อง บางที่มีงานเดินขบวนเราก็ไปเสริมขบวนให้คนในจังหวัดรู้จักชมรมรักษาลีลาศ หรือบางทีก็ขอมติจากคนในชมรมนำเงินค่าสมาชิกบริจาคให้กับเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ได้ทำบุญทำกุศล” (ฐนภัทร กิตติวงศา, 2559, พฤศจิกายน 7)

“มีไปสอนตามโรงเรียนให้เด็กในที่ต่างๆ ด้วยเหมือนกัน อย่างเด็กๆ จะขึ้นแสดงงานวันเด็ก หรืองานอื่นๆ พอครูติดต่อมาเราก็ไปฝึกซ้อมให้เด็ก หรืองานเกษียณอายุราชการก็ไปฝึกซ้อมให้อาจารย์เค้ามีการแสดงให้คนอื่นดู” (สมพร ประเสริฐ, 2559, พฤศจิกายน 10)

ตาราง 4.32 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ	บุปผา ไพเราะ อีวรรณ ณิชาพันธ์ อัมพารดี ญาณภัค ยุรี รัชนก พัทธี อธิตา อุทัย สิทธิ อภิชาติ จรรย์ ธนิตา คำน้อย รัชนี ชีวาต์ พงษ์ศักดิ์	ฐนภัทร ณรงค์ ประสงค์ อุบล มาลี อรุณ สุมณา ทรงวุฒิ ทองทิพย์ สม พร ชลกร ัญญาพร วรรณดี กัลยา ฉัญย์สุตา ปวิษฐา ชนิดา วาสนา คณิต ประพิมพ์ รัตนารณณ์ กฤษณา
Core/Periphery fit (correlation) = 0.4324		

ผลลัพธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก และชายขอบ (core/ periphery) พบว่า มีค่า Core/Periphery fit (correlation) = 0.4324 สมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของสมาชิกมีจำนวน 18 คน และที่เหลือเป็นจำนวนสมาชิกที่อยู่บริเวณชายขอบของเครือข่าย 22 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลของแต่ละชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้นมีบทบาทสำคัญของเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ แจ้งข่าวสารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยสมาชิกที่เป็นแกนหลักส่วนใหญ่ จะทำหน้าที่แจ้งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ในชมรมให้

ตาราง 4.32 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร	2.000	33.333	0.020
2	คุณณรงค์	22.000	60.938	0.701
3	คุณประสงค์	0.000	2.500	0.000
4	คุณอุบล	19.000	58.209	0.134
5	คุณบุปผา	31.000	82.979	3.826
6	พ.ญ. ไพเราะ	17.000	56.522	0.170
7	รศ. ชีรวรรณ	8.000	49.367	0.232
8	คุณณิชานันท์	27.000	76.471	1.701
9	คุณอัมพารตี	0.000	2.500	0.000
10	คุณญาณภัค	26.000	75.000	3.080
11	คุณยุรี	8.000	50.000	0.239
12	คุณรัชนก	24.000	72.222	3.476
13	คุณพัชรี	1.000	2.630	0.042
14	คุณมาลี	1.000	2.564	0.011
15	คุณอทิตา	0.000	2.500	0.000
16	คุณอรุณ	8.000	47.561	2.600
17	คุณสุมณา	1.000	2.564	0.136
18	คุณทรงวุฒิ	2.000	44.318	0.006
19	ร.ต.ต. อุทัย	1.000	35.455	0.063
20	อ. ทองทิพย์	0.000	2.500	0.000
21	คุณสิทธี	1.000	2.564	0.067
22	คุณอภิชาติ	12.000	54.930	2.600
23	คุณสมพร	25.000	73.585	4.121
24	คุณชลกร	27.000	76.471	0.612
25	คุณจรัญ	33.000	86.667	6.603
26	คุณธนิดา	33.000	86.667	4.065
27	คุณธัญญาพร	1.000	42.857	0.006
28	คุณค่าน้อย	0.000	2.500	0.000
29	คุณวรรณดี	0.000	2.500	0.000

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
30	คุณกัลยา	0.000	2.500	0.000
31	คุณฉัตรยศฐตา	0.000	2.500	0.000
32	คุณปวีชญา	0.000	2.500	0.00
33	คุณชนิดา	0.000	2.500	0.000
34	คุณวาสนา	0.000	2.500	0.000
35	คุณคณิต	12.000	54.167	1.106
36	คุณประพิมพ์	0.000	2.500	0.000
37	คุณรัตนารณ	0.000	2.500	0.000
38	คุณกฤษณา	1.000	2.564	0.017
39	ผศ. รัชนีชีวัต	24.000	72.222	5.234
40	คุณพงษ์ศักดิ์	13.000	53.425	3.396

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการฝึกสอน กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 33, 31 และ 27 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณจรัญ และคุณชนิดา (2) คุณบุปผา และ (3) คุณณิชาพันธ์ ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 86.667, 82.979 และ 76.471 ตามลำดับ ได้แก่ (1) คุณชนิดา และคุณจรัญ (2) คุณบุปผา และ (3) คุณชลกร ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 97.859, 77.572 และ 61.071 ตามลำดับ ได้แก่ คุณจรัญ คุณชนิดา ผศ. รัชนีชีวัต และคุณสมพร สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพที่โดดเด่นที่สุดคือ คุณจรัญ ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่ายให้มาฝึกลีลาศเพื่อสุขภาพ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

“เรื่องฝึกสอนนี้ต้องยกให้พี่ตึก (คุณชนิดา) และคุณจรัญ ทั้งสองคนสามารถอธิบายวิธีการเต้นรำพื้นฐานได้อย่างเข้าใจ พี่ทั้งสองมีประสบการณ์การเต้นลีลาศมาอย่างมากมาย ชอบดูทั้งสองคนเต้นให้ดูเพลินดี เวลาติดท่าอะไรก็ถามพี่ตึก-พี่จรัญ แก่ก็อธิบายได้เข้าใจดีนะ เราก้เต้นได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่พี่เค้าใจเย็นมาก บางทีพี่เค้าก็จับเราเต้นเลย ก็ไม่รู้ว่าเดินได้ยังไง ก็เป็นแบบงงๆ” (รัตนารณ วัชรโรทัย, 2559, พฤศจิกายน 5)

“ใครเข้ามาฝึกลีลาศครั้งแรกก็ต้องผ่านพี่ผา (คุณบุปผา) ที่นั่นแหละ พี่ผาจะคอยฝึกพื้นฐานให้เราก่อนเสมอ คือ เราต้องเต้นเบสิกก่อนทุกครั้ง ถ้าพร้อมจังหวะก็จะฝึกหลักลีลาศ มันก็แล้วแต่ความสามารถ บางคนก็ฝึกเบสิกเกือบสองเดือนอย่างผมฝึกตั้งสองเดือนถึงได้เต้นลวดลายอื่นๆ ตอนแรกก็ท้อนะ เกรงใจพี่ผาเหมือนกัน ต้องขอบคุณพี่ผาเพราะพี่ผาผมจึงเต้นได้” (อรุณ มรรคผล, 2559, พฤศจิกายน 8)

“ถ้าเข้ามาฝึกครั้งแรกก็ต้องเริ่มฝึกเบสิกก่อน เพราะลีลาศนี่เบสิกเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเดินเบสิกไม่ได้ ฟังจังหวะไม่ออกก็ลีลาศได้ แต่มันไม่ถูกหลักการ พี่ชอบลีลาศมานานไม่เคยไปเป็นครูให้ใครที่ไหน ก็อาศัยดูจดจำเค้ามา เมื่อก่อนที่มหา’ลัย ที่รำไพฯ แหะแจดอบรมที่ก็ไปฝึกกับอาจารย์สถิตเทพ ด้วยเป็นคนที่มีจำแม่น แล้วก็มาแกะเอากับซีดี กับเว็บต่างๆ จากยูทูปบ้าง แล้วก็เอามาสอนสมาชิก เราต้องใจเย็นนะ เวลาสอน เพราะแต่ละคนมีพื้นฐานไม่เหมือนกัน บางคนก็เป็นเร็ว เราก็ขึ้นจังหวะใหม่ถ้าเห็นพอใช้ได้” (บุปผา สร้อยจำปา, 2559, พฤศจิกายน 7)

“ครูผา (คุณบุปผา) เป็นครูลีลาศของทุกคน ผมเข้ามาฝึกลีลาศก็ฝึกลีลาศครั้งแรกก็ได้ครูผาคอยบอกคอยสอนเทคนิค ไม่เข้าใจครูก็สอนทำให้ดู จับเดินจนเป็น บางทีก็ไปฝึกกับพี่สมพร (คุณณิชาพันธ์) บ้าง แต่ถ้าฝึกกับพี่สมพรต้องเป็นจังหวะพื้นฐานมาบ้างไม่นั้นก็ไม่สามารถเต้นในสเต็ปที่ยากขึ้นได้ จนตอนนี้ผมว่าผมก็พอช่วยสอนให้สมาชิกใหม่ของชมรมได้บ้างเหมือนกัน” (พงษ์ศักดิ์ วงษ์แดง, 2559, พฤศจิกายน 7)

“พี่ไม่รู้ว่าจะฝึกสอนให้คนเต้นเป็นยังไง อาศัยว่ามีประสบการณ์การเต้นมานานจนคล่อง พี่ชอบอยู่แล้ว บางทีพี่ก็ไปถามพี่ผาว่าก้าวทำยังไง ส่วนถ้าถามพี่ว่าพี่สอนลีลาศได้มั๊ย พี่สอนไม่ได้นะ ยกเว้นมาถามว่าแต่ละสเต็ปเต้นยังไงก็พอจะทำให้ดูได้ แต่ให้อธิบายหลักการมากพี่ก็ไม่สามารถต้องไปถามพี่ผา เพราะครูลีลาศต้องเต้นเป็นทั้งผู้หญิงผู้ชาย ส่วนใหญ่พี่จะได้ลวดลายของผู้ชาย” (ณิชาพันธ์ ยินดีทรัพย์, 2559, พฤศจิกายน 7)

“คุณปอ (คุณอภิชาติ) แยกไปเรียนลีลาศเพิ่มเติมที่กรุงเทพฯ มา ตอนแรกเขาก็ฝึกกับชมรมเรานี้แหละ ตอนนี่เขาก็เลยมาโชว์ให้เราดู ได้ข่าวมาว่าแยกกับคุณวิชัยไปหาครูจากกรุงเทพฯ มาสอนที่นี่ แล้วก็ลงขันเก็บเงินเป็นค่าจ้างครูมาสอน บางทีก็

ไปถามเทคนิคการเต้นรำกับแก๊งแก๊งก็พยายามอธิบายและทำให้ดู แต่ที่ว่าทำท่าแบบคุณปอมันยากไปนะ” (ประพิมพ์ สุคนธ์, 2559, พฤศจิกายน 4)

“ปกติก็ได้ยินว่าเอญา (ผศ. รัชนีชีวาต์) ก็สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยไซมะ แล้วก็เห็นว่าไปสอนลีลาศให้กับวิทยาลัยพยาบาลด้วย พี่ชอบดูเอญาเต้นนะ สวยดีเห็นเวลาจับคู่กับเอก (คุณพงษ์ศักดิ์) ก็เข้าหากันดีมากดูเพลินดี บางทีก็เห็นเอญามาฝึกพื้นฐานให้กับสมาชิกใหม่ พี่ยังแอบไปเดินเบสิกด้วยเลย เอญาเค้ามีเทคนิคในการบอก การนับพี่ก็จำได้บ้างไม่ได้บ้าง” (อติตา สุขสำราญ, 2559, พฤศจิกายน 7)

ตาราง 4.33 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ	ณรงค์ อุบล บุปผา ไพเราะ ณิชานันท์ ญาณภักดิ์ ยुरี รัชนก สมพร ชลกร จริญญา ธนิตา รัชนีชีวาต์ พงษ์ศักดิ์	ฐนภัทร ประสงค์ อีวรรณ อัมพา รติ พัทรี มาลี อติตา อรุณ สุมณา ทรงวุฒิ อุทัย ทองทิพย์ สิทธิ อภิชาติ ธีญาพร คำน้อย วรรณดี กัลยา ฉนิษฐ์ตา ปวีชญา ชนิตา วาสนา คณิต ประพิมพ์ รัตนารณ กฤษณา
Core/Periphery fit (correlation) = 0.7347		

จากการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก และชายขอบ (core/ periphery) พบว่า มีค่า Core/Periphery fit (correlation) = 0.7347 สมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการฝึกสอนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของสมาชิกมีจำนวน 14 คน และที่เหลือเป็นจำนวนสมาชิกที่อยู่บริเวณชายขอบของเครือข่าย 26 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลที่เป็นแกนหลักในการฝึกสอนลีลาศของแต่ละชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพนั้นมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เครือข่ายเกิดการเรียนรู้ท่าทาง ลวดลายการลีลาศในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ เป็นแกนนำที่จะฝึกซ้อมลวดลายการลีลาศใหม่ๆ มานำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ การออกงานสังสรรค์ในเครือข่ายผู้รักการลีลาศ การแสดงโชว์ลีลาศ ที่เหลือกลุ่มที่เป็นสมาชิกชายขอบพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ให้เกียรติแลกเปลี่ยนเรียนรู้การลีลาศเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการลีลาศที่ดีต่อสุขภาพต่อไป

ลำดับ ที่	Indegree centrality ชื่อ-สกุล	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
6	พ.ญ. ไพเราะ	1.000	2.564	0.047
7	รศ. ชีรวรรณ	1.000	2.564	0.013
8	คุณณิชนันท์	1.000	2.564	0.036
9	คุณอัมพารดี	36.000	92.857	1.084
10	คุณญาณภัค	0.000	2.500	0.000
11	คุณยุรี	0.000	2.500	0.000
12	คุณรัชนก	0.000	2.500	0.000
13	คุณพัชรี	0.000	2.500	0.000
14	คุณมาลี	0.000	2.500	0.000
15	คุณอทิตา	0.000	2.500	0.000
16	คุณอรุณ	0.000	2.500	0.000
17	คุณสุมณา	0.000	2.500	0.000
18	คุณทรงวุฒิ	0.000	2.500	0.000
19	ร.ต.ต. อุทัย	1.000	2.564	0.013
20	อ. ทองทิพย์	1.000	2.564	0.013
21	คุณสิทธี	22.000	67.241	0.601
22	คุณอภิชาติ	30.000	81.250	0.587
23	คุณสมพร	0.000	2.500	0.000
24	คุณชลกร	27.000	76.471	1.165
25	คุณจรรย์	17.000	61.905	0.486
26	คุณชนิดา	34.000	88.636	0.812
27	คุณธัญญาพร	0.000	2.500	0.000
28	คุณค่าน้อย	0.000	2.5000	0.000
29	คุณวรรณดี	0.000	2.500	0.000
30	คุณกัลยา	0.000	2.500	0.000
31	คุณธันย์สุดา	0.000	2.500	0.000
32	คุณปวีชญา	0.000	2.500	0.000
33	คุณชนิดา	0.000	2.500	0.000
34	คุณวาสนา	0.000	2.500	0.000
35	คุณคณิต	0.000	2.500	0.000

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
36	คุณประพิมพ์	0.000	2.500	0.000
37	คุณรัตนภรณ์	0.000	2.500	0.000
38	คุณกฤษณา	0.000	2.500	0.000
39	ผศ. รัชนีชีวาต์	0.000	2.500	0.000
40	คุณพงษ์ศักดิ์	0.000	2.500	0.000

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 36, 34 และ 30 ตามลำดับ ได้แก่ คุณอัมพารตี คุณธนิดา และ คุณอภิชาติ ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 92.857, 88.636 และ 76.471 ตามลำดับ ได้แก่ คุณอัมพารตี คุณธนิดา และ คุณอภิชาติ ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1.165, 1.084 และ 0.812 ตามลำดับ ได้แก่ คุณชลกร คุณอัมพารตี และคุณธนิดา สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ เป็นบุคคลที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับว่า หากเป็นงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพที่จัดโดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวแล้วจะมีความสุข สนองความพึงพอใจให้สมาชิกผู้เข้าร่วมเกิดความประทับใจทุกครั้งที่เข้าร่วมงานลีลาศ ทั้งนี้ยังทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่ายให้มาเข้าร่วมงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ

“คุณอู๋ (คุณอัมพารตี) แก่มีเครือข่ายเยอะดีนะ แล้วเวลาจัดงานลีลาศเราก็อยากไปทุกปี ไปแล้วก็สนุก คุณอู๋มีความสามารถในการจัดงานลีลาศจริงๆ” (มาลี พิกุลทอง, 2559, พฤศจิกายน 12)

“พี่ว่าถ้าเรื่องจัดงานต้องคุณอู๋เลย แก่ก็จัดงานลีลาศมานานแล้วนะ ไม่รู้จัดงานคนอื่นจัดพี่ยังลังเลนะว่าจะไปร่วมดี หรือไม่ แต่ถ้าเป็นงานคุณอู๋ พี่ไม่ปฏิเสธ พี่สนุกทุกครั้งทีไปงานคุณอู๋” (ณิชาพันธ์ ยินดีทรัพย์, 2559, พฤศจิกายน 7)

“คุณอู๋แกจัดงานลีลาศสังสรรค์ทุกปี เราก็ก็นั่งรอแหละ ก็ไม่เคยพลาดสักครั้งนะยังคิดอยู่เลยว่าถ้าคุณอู๋ไม่จัดเราจะไปงานไหนดี อย่งไปงานลีลาศที่อื่นก็เต็มไม่เต็มที่มีมันเต็มอยู่ข้างนอก สนามบาอะไรอย่างนี้ มันเต็มลำบากคนก็เยอะเบียดกัน แต่ถ้า

มางานคุณอุ๊จัดที่โรงแรม อาหารก็กินอิ่ม เต็มในท้องแอร์ก็สนุกดี แม้จะคนเยอะก็ตาม ก็อยากให้คุณอุ๊จัดงานทุกปีครับ” (ณรงค์ รุ่งเรือง, 2559, พฤศจิกายน 7)

“พี่พัชว่า ถ้าให้เลือกไปงานลีลาศ พี่ชอบไปงานที่คุณอุ๊จัดมากกว่าที่อื่น ไม่รู้สิพี่รู้สึกมันโอเคนะ มีครบทุกอย่างทั้งอาหาร ดนตรีที่ใช้เต้นรำมันชัดมากไม่ค่อยหลงจังหวะ บางที่คุณอุ๊แกก็มีลูกเล่น มีรางวัลให้คู่เต้นรำด้วยก็เพิลิดเพิลินดี” (พัชรี แซ่ก้วย, 2559, พฤศจิกายน 11)

“ผมว่าตั้งแต่ไปงานลีลาศหลายๆ ที่ก็สนุกทุกที่ แต่ถ้าเป็นงานที่คุณอุ๊จัดผมว่าสนุกดีนะ นอกจากคนในชมรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้มาพบปะสังสรรค์กันแล้วเรายังได้ลีลาศร่วมกันสนุกสนาน ต่างก็โซวี่ลีลาเท้าไฟกันน่าดู” (อรุณ มรรคผล, 2559, พฤศจิกายน 8)

“ก็ตั้งแต่โยอุ๊จัดงานลีลาศมาทุกปีผมก็ไปร้องเพลงให้เต้นรำกันทุกปีอย่างสนุกสนานร้องเพลงเสร็จก็ลืบลงมาจับคู่ออกเต้นรำบ้างสนุกดีนะ ลืมแกไปเลย” (สิทธิ ประจักษ์, 2559, พฤศจิกายน 10)

“...เดี่ยวชมรมลีลาศจันทร์กระจ่างฟ้าจะจัดงานลีลาศจันทร์กระจ่างฟ้าครั้งที่ 1 ประมาณเดือนพฤษภาคมนี้ ยังไงน้องเอญาช่วยพี่ตักถักโต๊ะนะคะ” (ชนิดา คงกระพันซ์, 2561, เมษายน 22)

ตาราง 4.35 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ	อัมพารตี สิทธิ อภิชาติ ชลกร จรรย์ ชนิดา	ฐนภัทร ณรงค์ ประสงค์ อุบล บุป ผา ไพเราะ อีรวรรณ นิชานันท์ ญาณภัค ยวีร์ รัชชก พชรี มาลี อธิ ตา อรุณ สุมณา ทรงวุฒิ อุทัย ทอง ทิพย์ สมพร ธีญาพร คำน้อย วรรณดี กัลยา ธีณย์สุตา ปวีชญา ชนิดา วาสนา คณิต ประพิมพ์ รัตนารณ์ กฤษณา รัชนีชาติ พงษ์ ศักดิ์

Core/Periphery fit (correlation) = 0.8289

กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่ นั้น มีค่าความหนาแน่น (density) ของเครือข่ายทางสังคมในการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเท่ากับ 0.0474

ตาราง 4.36 ค่าความเป็นศูนย์กลาง (centrality) ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
1	พ.ต.ท. ดร. ฐานภัทร	0.000	2.500	0.000
2	คุณณรงค์	0.000	2.500	0.000
3	คุณประสงค์	0.000	2.500	0.000
4	คุณอุบล	0.000	2.500	0.000
5	คุณบุปผา	0.000	2.500	0.000
6	พ.ญ. ไพเราะ	0.000	2.500	0.000
7	รศ. ชีรวรรณ	0.000	2.500	0.000
8	คุณณิชาพันธ์	0.000	2.500	0.000
9	คุณอัมพารตี	0.000	2.500	0.000
10	คุณญาณภัค	0.000	2.500	0.000
11	คุณยุรี	0.000	2.500	0.000
12	คุณรัชชก	0.000	2.500	0.000
13	คุณพัชรี	0.000	2.500	0.000
14	คุณมาลี	0.000	2.500	0.000
15	คุณอทิตา	0.000	2.500	0.000
16	คุณอรุณ	0.000	2.500	0.000
17	คุณสุมณา	0.000	2.500	0.000
18	คุณทรงวุฒิ	0.000	2.500	0.000
19	ร.ต.ต. อุทัย	0.000	2.500	0.000
20	อ. ทองทิพย์	0.000	2.500	0.000
21	คุณสิทธิ	0.000	2.500	0.000
22	คุณอภิชาติ	0.000	2.500	0.000
23	คุณสมพร	0.000	2.500	0.000
24	คุณชลกร	23.000	29.771	1.282
25	คุณจรัญ	0.000	2.500	0.000

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล centrality	Indegree centrality	Incloseness centrality	Betweenness centrality
26	คุณธนิดา	0.000	2.500	0.000
27	คุณธัญญาพร	0.000	2.500	0.000
28	คุณค่าน้อย	0.000	2.500	0.000
29	คุณวรรณดี	4.000	3.786	0.202
30	คุณกัลยา	7.000	3.325	1.226
31	คุณฉัตรยศฐา	10.256	3.316	1.080
32	คุณปวีชญา	1.000	2.564	0.022
33	คุณชนิตา	0.000	2.500	0.000
34	คุณวาสนา	0.000	2.500	0.000
35	คุณคณิต	0.000	2.500	0.000
36	คุณประพิมพ์	0.000	2.500	0.000
37	คุณรัตนารณ	0.000	2.500	0.000
38	คุณภุชญา	0.000	2.500	0.000
39	ผศ. รัชนีชีวาต์	13.000	27.273	0.776
40	คุณพงษ์ศักดิ์	22.000	28.261	1.215

จากตาราง สมาชิกที่ค่าเข้าสู่ระดับศูนย์กลาง (indegree centrality) ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรี สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 23, 22 และ 13 ตามลำดับ ได้แก่ คุณชลกร คุณพงษ์ศักดิ์ และ ผศ. รัชนีชีวาต์ ค่าศูนย์กลางความใกล้ชิด (incloseness centrality) ด้านสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ พบว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 29.771, 28.261 และ 27.273 ตามลำดับ ซึ่งก็ยังคงเป็นแกนนำสมาชิกกลุ่มเดิม ส่วนสมาชิกที่มีค่าศูนย์กลางระหว่าง (betweenness centrality) สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1.282, 1.226 และ 1.215 ตามลำดับ ได้แก่ คุณชลกร คุณกัลยา และคุณพงษ์ศักดิ์ สมาชิกเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ เป็นบุคคลที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับว่า สามารถที่จะทำให้กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพยังคงยืนหยัดต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะเป็นความหวังที่จะให้คนรุ่นใหม่สนใจออกกำลังกายด้วยลีลาศ ทั้งนี้ ตัวคุณชลกรเองยังทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (bridges) ประสานระหว่างสมาชิกที่เป็นแกนหลักกับสมาชิกที่อยู่บริเวณรอบนอก หรือชายขอบของเครือข่ายให้มาเข้าร่วมสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

“อย่างกรณีคุณชลกรแกมีลูกศิษย์ลูกหาที่เยอะนะ เพราะแกมีโอกาสได้ฝึกสอน ลีลาศให้คนกลุ่มใหม่ๆ ได้รู้จักลีลาศ อีกอย่างคุณชลกรก็อายุยังไม่มาก จึงคิดว่า น่าจะเป็นบุคคลที่จะสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้” (ณิชานันท์ ยินดีทรัพย์, 2559, พฤศจิกายน 7)

“เจ้าเอก (คุณพงษ์ศักดิ์) คือ ตัวแทนคนรุ่นใหม่ที่ยังน้องที่เข้ามาฝึกลีลาศ กับชมรมเรา และที่หัวไวด้วย ที่สำคัญคือ สามารถเข้ากับป๊าๆ น้าๆ อ๊าๆ ได้ เรียก ได้ว่าเข้ากับคนแก่ได้ ตอนแรกก็ไม่นึกว่าเอกจะอยู่กับชมรมลีลาศนานขนาดนี้ เห็น ความตั้งใจของเค้าแล้วก็คิดว่า น่าจะเป็นบุคคลที่อายุยังน้อยที่สามารถทำ ให้ กิจกรรมลีลาศอยู่ได้ และสามารถสืบสานให้ลีลาศอยู่เป็นชมรมต่อไปได้ นอกจากนี้ ก็หวังนะคะว่าน่าจะมีวัยรุ่น รุ่นใหม่ๆ เข้ามาสนใจลีลาศกันมากขึ้น” (ไพเราะ เพชราริษฐ์, 2559, พฤศจิกายน 7)

“อาจารย์เออว่า (ผศ. รัชนีชีวาต์) คืออีกบุคคลหนึ่งที่ทุ่มเทแ้วในการสอนลีลาศ เพราะนอกจากอาจารย์จะสอนในมหาวิทยาลัยแล้ว เห็นอาจารย์ยังพยายามที่จะ เอาลูกศิษย์มาฝึก มาเรียนกับเราในชมรม ทั้งเก็บข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับลีลาศ น่าจะ เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ทำให้ลีลาศไม่สูญหายไปจากเมืองจันทน์ของเรา ก็คิดว่าอาจารย์ เออว่าน่าจะช่วยสืบสานให้คนรุ่นใหม่สนใจลีลาศได้ไม่มากก็น้อย” (จรัญ คำเพ็ง, 2559, พฤศจิกายน 5)

ตาราง 4.37 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการสืบสาน กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่

โครงสร้างเครือข่าย	core	periphery
ด้านการสืบสาน กิจกรรมลีลาศเพื่อ สุขภาพของคนรุ่นใหม่	ชลกร กัลยา ธีณย์สุตา รัชนี ชีวาต์ พงษ์ศักดิ์	ฐนภัทร ณรงค์ ประสงค์ อุบล บุปลา ไพเราะ อีวรรณ นิชานันท์ อัมพารดี ญาณภัค ยुरี รัชชก พัทรี มาลี อทิ ตา อรุณ สมณา ทรงวุฒิ อุทัย ทองทิพย์ สิทธิ อภิชาติ สมพร จรัญ ธนิตา ธีญาพร คำน้อย วรรณดี ปวีชญา ชนิตา วาสนา คณิต ประพิมพ์ รัตนาภรณ์ กฤษณา
Core/Periphery fit (correlation) = 0.8289		

จากการวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก และชายขอบ (core/ periphery) พบว่า มีค่า Core/Periphery fit (correlation) = 0.8289 สมาชิกที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายด้านการสืบสาน กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของสมาชิกมีจำนวน 5 คน และที่เหลือเป็นจำนวนสมาชิกที่อยู่บริเวณชาย

ขอบของเครือข่าย 35 คน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้คาดหวังว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่สนใจลีลาศเพื่อสุขภาพนั้น สามารถที่จะสืบสานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มลีลาศเพื่อสุขภาพได้ โดยมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังหวังว่าลีลาศจะไม่ใช่แค่กิจกรรมของผู้สูงอายุแต่เพียงอย่างเดียว แต่ลีลาศยังเป็นกิจกรรมของคนรุ่นใหม่ได้ด้วยเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์เครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีในภาพรวมสรุปว่า แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะซึ่งแต่ละลักษณะก็มีบุคคลที่มีความโดดเด่นแต่ละด้านแตกต่างกันไป ในขณะที่บางคนก็เป็นแกนนำกลุ่มที่สามารถดำเนินการได้เกือบทุกลักษณะของเครือข่ายทางสังคม การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมดังกล่าวจึงเป็นการให้ความสำคัญกับสื่อบุคคลในฐานะผู้ทำหน้าที่ตามที่ตนถนัด อย่างน้อยสื่อบุคคลสะท้อนภาพของการเป็นผู้นำทางความคิด (opinion leader) ในแต่ละด้านอย่างชัดเจน การเป็นบุคคลที่คอยโน้มน้าวใจให้บุคคลผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเข้ามาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสามารถสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งคุณลักษณะแต่ละด้านสามารถสรุปบุคคลที่มีบทบาทชัดเจน แต่ละด้านดังตาราง

ตาราง 4.38 การวิเคราะห์สมาชิกแกนหลัก/บริเวณชายขอบ (core/periphery) ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่

โครงสร้างเครือข่าย	แกนนำเครือข่ายคนสำคัญ
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่ายสมาชิก	(1) คุณจรรย์ (2) คุณธนิดา (3) คุณอภิชาติ
2. ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์	(1) พ.ต.ท. ดร. ฐนภัทร (2) คุณประสงค์ (3) คุณจรรย์
3. ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ	(1) คุณบุปผา (2) คุณอัมพารตี (3) คุณธนิดา
4. ด้านการฝึกสอนลีลาศเพื่อสุขภาพ	(1) คุณธนิดา (2) คุณบุปผา (3) ผศ.รัชนีชีวาต์
5. ด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ	(1) คุณอัมพารตี (2) คุณธนิดา (3) คุณชลกร
6. ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่	(1) คุณชลกร (2) คุณพงษ์ศักดิ์ (3) ผศ.รัชนีชีวาต์

จากตารางสามารถสรุปเครือข่ายทางสังคมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีที่สำคัญได้ 6 คุณลักษณะ คือ (1) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่ายสมาชิก ซึ่งจะต้องมีบุคคลที่เป็นแกนนำในการพูดคุยติดต่อสอบถามสมาชิกในกลุ่มกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพอย่างใกล้ชิด เพื่อรักษาความเป็นสมาชิกด้านกรลีลาศเพื่อสุขภาพไว้ (2) ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นแกนนำสำคัญที่สมาชิกต่างเห็นพ้องต้องกันว่าสามารถบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ แม้ว่าการรวมกลุ่มกันจะไม่ใช่กลุ่มที่เป็นทางการ แต่แกนนำด้านการบริหารก็สามารถจัดระเบียบให้สมาชิกลีลาศเพื่อสุขภาพอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และโปร่งใสด้าน

การใช้เงินค่าสมาชิกรายเดือน (3) ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ เป็นแกนนำผู้ร้อมกับการประกาศตัวตนของกลุ่มกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้สาธารณชนได้รู้จัก และเกิดความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยไม่เน้นเฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังสามารถดึงดูดให้เยาวชนคนรุ่นใหม่สนใจลีลาศเพื่อสุขภาพ (4) ด้านการฝึกสอนลีลาศเพื่อสุขภาพ คือ แกนนำที่ทำหน้าที่ฝึกสอน สาธิตการลีลาศในจังหวัดต่างๆ ให้สมาชิกใหม่ผู้เข้ามาลองฝึกลีลาศเพื่อสุขภาพจนสามารถลีลาศได้ (5) ด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพ คือ แกนนำในการจัดงานลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลที่สามารถจัดงานลีลาศเพื่อสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความประทับใจให้ผู้เข้าร่วมงานได้เป็นอย่างดี และ (6) ด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่ คือ แกนนำที่เครือข่ายเห็นว่าจะทำหน้าที่สืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต จึงสามารถสรุปโครงสร้างเครือข่ายทางสังคมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้ 6 ด้านดังภาพ

ภาพ 4.13 ลักษณะเครือข่ายทางสังคมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

4.3 แนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ

ภายหลังจากการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีแล้ว คณะผู้วิจัยขอความร่วมมือแกนนำเครือข่ายทางสังคมแต่ละด้านมาหาแนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ ซึ่งแนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ ซึ่งการรณรงค์ครั้งนี้เป็นกิจกรรมสาธารณะ เป็นการรวมตัวของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกันคือการรักสุขภาพ และนิยมลีลาศเพื่อสุขภาพ ภาพรวมของการรณรงค์ครั้งนี้จึงมีลักษณะกระบวนการสื่อสารโน้มน้าวใจ ทั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนรณรงค์ ขั้นตอนดำเนินโครงการ และขั้นตอนประเมินผลโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ขั้นตอนการวางแผนเพื่อการรณรงค์

ในขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่มีความจำเป็นมากที่สุด เป็นทิศทางในการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จซึ่งการวางแผนในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดการวางแผนที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดกลยุทธ์การรณรงค์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

1) การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายการรณรงค์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายหลักคือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี โดยผู้จัดกิจกรรมคำนึงถึงความสำคัญด้านสุขภาพผู้สูงอายุ จากการสำรวจทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้สูงอายุเขตเมืองจันทบุรีพบว่า มี 6 ด้าน คือ แบบใช้สติปัญญา แบบเฝ้าระวังสุขภาพ แบบวางแผนการใช้ชีวิต แบบคล้อยตาม แบบสร้างความสัมพันธ์ และแบบบันเทิง ซึ่งวิถีชีวิตแต่ละด้านของผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีนั้นเป็นตัวชี้วัดว่าผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี และผลจากการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม พบว่าประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม ด้านการบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ ด้านการฝึกสอนลีลาศเพื่อสุขภาพ และด้านการสืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

จากการสำรวจวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี และการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมผู้สูงอายุในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ คณะผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศด้วยสาเหตุที่กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายครั้งนี้ ดังนี้คือ

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับแบบใช้สติปัญญา ขณะที่ดำเนินการลีลาศผู้ลีลาศจำเป็นต้องใช้สติปัญญาในการคิด การนับ การฟังจังหวะ ความแม่นยำในการใช้ววดลายท่าทางการเต้นรำ การควบคุมคู่เต้นรำให้สามารถก้าวเดินไปพร้อมกันได้ตามจังหวะเพลง

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับแบบเฝ้าระวังสุขภาพ มีผลวิจัยจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับลีลาศว่าสามารถเสริมสร้างสุขภาพให้กับบุคคลที่ออกกำลังกายได้ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในเรื่องการทรงตัว การยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ ความดันโลหิตลดลง ที่สำคัญลีลาศยังช่วยในเรื่องความจำของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีจึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับบุคคลที่คอยเฝ้าระวังสุขภาพ

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับการวางแผนการใช้ชีวิต จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งมักให้คำตอบว่า ที่เลือกมาลีลาศเพื่อเชื่อว่า ลีลาศเป็นกิจกรรมที่ทำให้อายุยืน การมีสุขภาพที่ดีเกิดขึ้นได้จากกิจกรรมลีลาศ นอกจากจะได้สังคมเพื่อนฝูงจากการลีลาศแล้วการออกกำลังกายด้วยลีลาศทุกวันเป็นประจำก็ส่งเสริมสุขภาพทางกายให้สามารถวางแผนดำรงชีวิตอย่างมีความสุขต่อไปได้ในสังคม

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบค่อยๆ ตาม ซึ่งผู้สูงอายุหลายท่านที่เข้ามาร่วมกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพก็มีการชั่งใจตามๆ กันมาให้มาลองออกกำลังกายด้วยกิจกรรมลีลาศเนื่องจากผู้สูงอายุหลายท่านเห็นผลด้านสุขภาพที่ดีจากการออกกำลังกายก็ชวนเพื่อนฝูงบ้านใกล้เรือนเคียงให้มาฝึกลีลาศ ขณะเดียวกันก็มีหลายท่านที่ถอดใจจากการลีลาศเพราะมองว่าเป็นเรื่องยากทำไม่ได้สักที การฝึกลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุบางท่านก็ออกกำลังกายโดยคู่สามี-ภรรยาของตน ฝึกซ้อมแลกเปลี่ยนกันเอง

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบสร้างความสัมพันธ์ การมารวมตัวของผู้สูงอายุในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพทุกคนจะรู้จักกันหมด วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของผู้สูงอายุที่เข้ามาลีลาศไม่เพียงแต่การออกกำลังกาย หรือเสริมสร้างสุขภาพเท่านั้น แต่กิจกรรมดังกล่าวยังเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องต่างๆ ของสมาชิกก่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มที่ลดความเหงาของผู้สูงอายุบางท่านที่จะนำไปสู่การซึมเศร้าได้

- กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบบันเทิง ด้วยธรรมชาติของการลีลาศเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยเสียงเพลงเป็นสื่อในการก้าวเดินให้ถูกต้องตามจังหวะ ลีลาศจึงเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความบันเทิง บ่อยครั้งที่ผู้สูงอายุหลังจากฝึกซ้อมลีลาศเพื่อสุขภาพเสร็จแล้วก็จะนัดกันไปเลี้ยงสังสรรค์ต่อที่ห้องอาหารของโรงแรม ซึ่งเป็นแหล่งบันเทิงที่ผู้สูงอายุสามารถลีลาศต่อ หรือสามารถขึ้นไปร้องเพลงได้

จากการสำรวจวิถีชีวิตกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนของการวางแผนโครงการนี้ ลีลาศจึงเป็นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีได้ดีที่สุด ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดโครงการครั้งนี้คือ กลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งนี้จะดำเนินการรณรงค์กิจกรรมใดนั้นกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุจะได้ออกแบบกิจกรรมจากการวิเคราะห์สถานการณ์ต่อไป

2) การวิเคราะห์สถานการณ์

ภายหลังจากที่คณะผู้วิจัยสามารถระบุกลุ่มเป้าหมายชัดเจนแล้วว่าต้องการเสริมสร้างสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์ดังกล่าวจะไปกำหนดกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยคณะผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือแกนนำคนสำคัญในการวางแผนร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ อาศัยการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกผู้มีบทบาทโดดเด่นในเรื่องนั้นๆ จากการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม 8-12 คน ประกอบด้วย แกนนำ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก แกนนำด้านการบริหารกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แกนนำด้านการขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ แกนนำด้านการฝึกสอนลีลาศเพื่อสุขภาพ แกนนำด้านการจัดงานลีลาศเพื่อสุขภาพ และแกนนำด้านผู้สืบสานกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพรุ่นใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) หรือ SWOT analysis ซึ่งจากการสนทนากลุ่มแกนนำด้านต่างๆ สามารถวิเคราะห์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวัดจันทบุรีได้ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ปัจจัยภายในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ภายหลังจากที่สมาชิกกลุ่มกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้ระดมสมองในการคิดถึงประเด็นที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อนของกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ หลังจากที่ได้มีการตัดทอนประเด็นต่างๆ แล้วสามารถนำเสนอตารางการวิเคราะห์ปัจจัยภายในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุได้ดังนี้

ตาราง 4.39 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
1. ลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุ	1. สมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่ยังมีน้อย
2. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมดี	2. ขาดแคลนครูฝึกลีลาศที่มีความเชี่ยวชาญประจำ
3. กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง	3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจำกัดแค่สมาชิกภายในกลุ่ม
4. มีผู้นำกลุ่มในการบริหารกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์	
5. มีแกนนำสมาชิกจัดงานลีลาศสังสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ	

2.2) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ภายหลังจากที่สมาชิกกลุ่มกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้ระดมสมองในการคิดถึงประเด็นที่เป็นโอกาส และอุปสรรคของกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ หลังจากที่ได้มีการตัดทอนประเด็นต่างๆ แล้วสามารถนำเสนอตารางการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุได้ดังนี้

ตาราง 4.40 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

โอกาส (O)	ภาวะคุกคาม (T)
<ol style="list-style-type: none"> นโยบายจากภาครัฐส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สามารถฝึกลีลาศได้จากช่องทางที่เป็นสื่อใหม่ หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมให้มีกิจกรรมลีลาศในกลุ่มผู้สูงอายุ สามารถสร้างเครือข่ายภายนอกผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ การเข้าถึงสื่อสังคมเครือข่ายเปิดโอกาสให้ผู้สนใจลีลาศเข้ามาเป็นสมาชิก หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนนำกิจกรรมลีลาศเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานสร้างสรรค์ 	<ol style="list-style-type: none"> ลีลาศถูกมองว่าเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจกิจกรรมลีลาศ ลีลาศบางจังหวะมีความยากเกินกว่าผู้สูงอายุจะฝึกซ้อมได้ ลีลาศไม่เอื้อต่อผู้ฝึกที่มีอาการบาดเจ็บที่ขาเข่า และเท้า ช่วงฤดูกาลผลไม้สมาชิกบางรายไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมลีลาศได้อย่างเต็มที่

3) กำหนดกลยุทธ์การรณรงค์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และภายนอกเกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ คณะผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยพิจารณาจากประเด็น SWOT มาวิเคราะห์เทคนิคเทอร์ (TOWS matrix) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่สำคัญในการรณรงค์โครงการเกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ โดยภายหลังจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลในลักษณะดังนี้ คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงรับ กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงพัฒนา ดังตาราง

ตาราง 4.40 การสร้างกลยุทธ์เชิงรุกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	
S: จุดแข็ง <ol style="list-style-type: none"> ลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมดี กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีผู้นำกลุ่มในการบริหารกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีแกนนำสมาชิกจัดงานลีลาศสังสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ 	O: โอกาส <ol style="list-style-type: none"> นโยบายจากภาครัฐส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สามารถฝึกลีลาศได้จากช่องทางที่เป็นสื่อใหม่ หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมให้มีกิจกรรมลีลาศในกลุ่มผู้สูงอายุ สามารถสร้างเครือข่ายภายนอกผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ การเข้าถึงสื่อสังคมเครือข่ายเปิดโอกาสให้ผู้สนใจลีลาศเข้ามาเป็นสมาชิก

6. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนนำกิจกรรมลีลาศ
เข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานสังสรรค์

SO: กลยุทธ์เชิงรุก

1. ลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่นมีนโยบายให้การสนับสนุน ฝึกลีลาศได้จากสื่อใหม่ สร้างเครือข่ายจากภายนอกในกลุ่มผู้สนใจลีลาศเพื่อสุขภาพด้วยกันเข้ามาเป็นสมาชิก และสามารถต่อยอดเป็นงานเลี้ยงสังสรรค์ได้
2. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมดีเข้าถึงนโยบายการส่งเสริมสุขภาพจากภาครัฐ ท้องถิ่น ฝึกลีลาศได้จากสื่อใหม่สร้างเครือข่ายภายนอกผู้สนใจกิจกรรมลีลาศ และทุกภาคส่วนนำลีลาศเข้ามาร่วมสังสรรค์ในงานเลี้ยงต่างๆ
3. กิจกรรมลีลาศเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งขนานรับนโยบายส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจากภาครัฐ และท้องถิ่น ฝึกลีลาศจากสื่อใหม่ สร้างเครือข่ายภายนอกผ่านสื่อสังคมเครือข่าย และมีงานเลี้ยงสังสรรค์
4. มีผู้นำกลุ่มบริหารกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพที่ขนานรับนโยบายส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจากภาครัฐ และท้องถิ่น ฝึกลีลาศจากสื่อใหม่ สร้างเครือข่ายภายนอกผ่านสื่อสังคมเครือข่าย และมีงานเลี้ยงสังสรรค์
5. มีแกนนำสมาชิกจัดงานลีลาศอย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างเครือข่ายทั้งภายใน และภายนอก เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาฝึกลีลาศอย่างเสรี และผ่านสื่อใหม่ พร้อมทั้งมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์

ตาราง 4.41 การสร้างกลยุทธ์เชิงรับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

กลยุทธ์เชิงรับ (WT)	
<p>W: จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่ยังมีน้อย 2. ขาดแคลนครูฝึกลีลาศที่มีความเชี่ยวชาญประจำ 3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจำกัดแค่สมาชิกภายในกลุ่ม 	<p>T: ภาวะคุกคาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลีลาศถูกมองว่าเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ 2. คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจกิจกรรมลีลาศ 3. ลีลาศบางจังหวะมีความยากเกินกว่าผู้สูงอายุจะฝึกซ้อมได้ 4. ลีลาศไม่เอื้อต่อผู้ฝึกที่มีอาการบาดเจ็บที่ขา เข่า และเท้า 5. ช่วงฤดูกาลผลไม้สมาชิกบางรายไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมลีลาศได้อย่างเต็มที่

WT: กลยุทธ์เชิงรับ

1. สมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่ยังมีน้อย และไม่สนใจลีลาศเพราะเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ จึงควรสร้างสมาชิกวัยเยาว์ให้สนใจลีลาศเพื่อสุขภาพ

2. ขาดแคลนครูฝึกลีลาศที่มีความเชี่ยวชาญประจำเนื่องจากบางจังหวัดหายากเกินกว่าที่ผู้สูงอายุจะฝึกซ้อมกันเองได้
3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจำกัดแค่สมาชิกภายในกลุ่ม ควรเผยแพร่ไปยังสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ให้เกิดความสนใจกิจกรรมลีลาศมากขึ้น

ตาราง 4.42 การสร้างกลยุทธ์เชิงพัฒนากิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO)	
<p>W: จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่ยังมีน้อย 2. ขาดแคลนครูฝึกลีลาศที่มีความเชี่ยวชาญประจำ 3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจำกัดแค่สมาชิกภายในกลุ่ม 	<p>O: โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายจากภาครัฐส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 2. สามารถฝึกลีลาศได้จากช่องทางที่เป็นสื่อใหม่ 3. หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมให้มีกิจกรรมลีลาศในกลุ่มผู้สูงอายุ 4. สามารถสร้างเครือข่ายภายนอกผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ 5. การเข้าถึงสื่อสังคมเครือข่ายเปิดโอกาสให้ผู้สนใจลีลาศเข้ามาเป็นสมาชิก 6. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนนำกิจกรรมลีลาศเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานสร้างสรรค์
<p>WO: กลยุทธ์เชิงพัฒนา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายส่งเสริมสุขภาพจากภาครัฐควรครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพในคนรุ่นใหม่ด้วย 2. ลีลาศควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพในผู้สูงอายุ และคนรุ่นใหม่ 3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้รับการนำเสนอผ่านช่องทางการสื่อสารสังคมเครือข่ายเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาเป็นสมาชิก และจัดงานลีลาศสร้างสรรค์กระชับความสัมพันธ์ของเครือข่ายผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ 	

ตาราง 4.42 การสร้างกลยุทธ์เชิงป้องกันกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	
<p>S: จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุ 2. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมดี 	<p>T: ภาวะคุกคาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลีลาศถูกมองว่าเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ 2. คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจกิจกรรมลีลาศ 3. ลีลาศบางจังหวัดหายากเกินกว่าผู้สูงอายุจะฝึกซ้อมได้

3. กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง	4. ลีลาศไม่เอื้อต่อผู้ฝึกที่มีอาการบาดเจ็บที่ขา เข่า และเท้า
4. มีผู้นำกลุ่มในการบริหารกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์	5. ช่วงฤดูกาลผลไม้สมาชิกบางรายไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมลีลาศได้อย่างเต็มที่
5. มีแกนนำสมาชิกจัดงานลีลาศสังสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ	

ST: กลยุทธ์เชิงป้องกัน

1. นโยบายส่งเสริมสุขภาพจากภาครัฐควรครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพในคนรุ่นใหม่ด้วย
2. ลีลาศควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพในผู้สูงอายุ และคนรุ่นใหม่
3. การขับเคลื่อนกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้รับการนำเสนอผ่านช่องทางสื่อสารสังคมเครือข่ายเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาเป็นสมาชิก และจัดงานลีลาศสังสรรค์กระชับความสัมพันธ์ของเครือข่ายผู้สนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ
4. หากมีการจัดงานสังสรรค์ลีลาศเพื่อสุขภาพควรใช้ช่วงฤดูกาลผลไม้มาเป็นจุดเด่นในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจเข้าร่วมงานลีลาศ

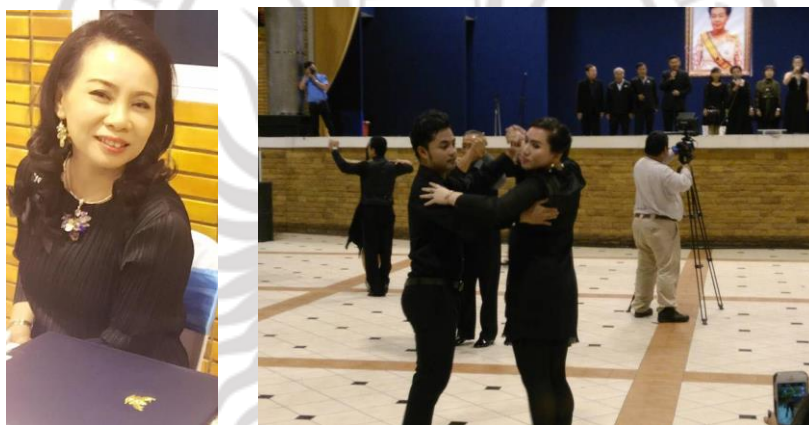
อย่างไรก็ตามในขั้นตอนการวางแผนโครงการโดยภาพรวมแล้วคณะผู้วิจัย และแกนนำเครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้ดำเนินการวิเคราะห์ผู้รับสาร และวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญกับการวางแผนการดำเนินโครงการรณรงค์เกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุต่อไป และภายหลังจากการวางแผนแล้ว กลุ่มแกนนำเครือข่ายจึงเห็นพ้องต้องกันว่าจะจะโครงการลีลาศสังสรรค์ ภายใต้ชื่อโครงการ "ลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี โดยได้คุณอัมพารตีเป็นแกนนำในการจัดงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ครั้งนี้

4.3.2 ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

สำหรับการดำเนินโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี นั้นเป็นโครงการเพื่อการกุศล โดยรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดคณะผู้จัดมอบให้คณะนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป การรณรงค์โครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี เบื้องต้นคณะผู้จัดตั้งใจให้เป็นโครงการที่จัดตรงกับวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ครบ 113 ปี และใช้ชื่อโครงการในตอนแรกว่า "ลีลาศเทิดไถ้รำไพพรรณี" แต่ด้วยเป็นช่วงฤดูกาลแห่งการไว้อาลัยวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงไม่เหมาะสมที่จะจัดกิจกรรมดังกล่าวภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

พระมหากษัตริย์ และงานลีลาศเป็นงานสร้างสรรค์ คณะผู้จัดจึงจำเป็นต้องประชุมวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้การจัดงานดำเนินต่อไปได้ และทำอย่างไรให้การจัดงานไม่ขัดขึ้นตามขนบธรรมเนียมประเพณี

การจัดโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี จึงจัดขึ้น ณ ศาลาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (หอประชุมกระต่าย) ในวันที่ 17 ธันวาคม 2559 เวลา 18.30-24.00 น. โดยมีผู้เข้าร่วมงานกว่า 160 คน และทุกคนพร้อมกันแต่งชุดสีดำ ทั้งนี้คณะผู้จัดยังคงอนุรักษ์เชิญพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีมาไว้ในงาน ด้วยยังคงให้เป็นการลีลาศเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าท้าว ขณะเดียวกันก็เป็นการลีลาศแสดงความไว้อาลัยโดยอนุรักษ์บทเพลงพระราชนิพนธ์ลมหนาว ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มาบรรเลงประกอบรายการร้อง และลีลาศเปิดงาน และได้รับเกียรติจากนายกเหล่ากาชาดจังหวัดจันทบุรี คุณสุจิตรา ศรีนาม เป็นประธานเปิดงาน

ภาพ 4.14 บรรยากาศเปิดฟลอร์ลีลาศโดยนักร้อง และคู่เต้นรำกิตติมศักดิ์

การจัดโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี ดังกล่าวภายใต้หลักการและเหตุผลที่ว่า เป็นโครงการบริการวิชาการ โดยมุ่งเน้นให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และหารายได้เพื่อพัฒนาคณะนิเทศศาสตร์ โดยคณะผู้จัดได้รับการมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ตลอดจนคนในชุมชน จากการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการจัดงาน และการดำเนินงานภายใต้กิจกรรมเพื่อการกุศล ขั้นตอนการดำเนินงานจึงเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานทั้งภายในคณะนิเทศศาสตร์ และภายนอกโดยแกนนำเครือข่ายหลักจากกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ คือ คุณอัมพารตี สุชาครีรัตน์

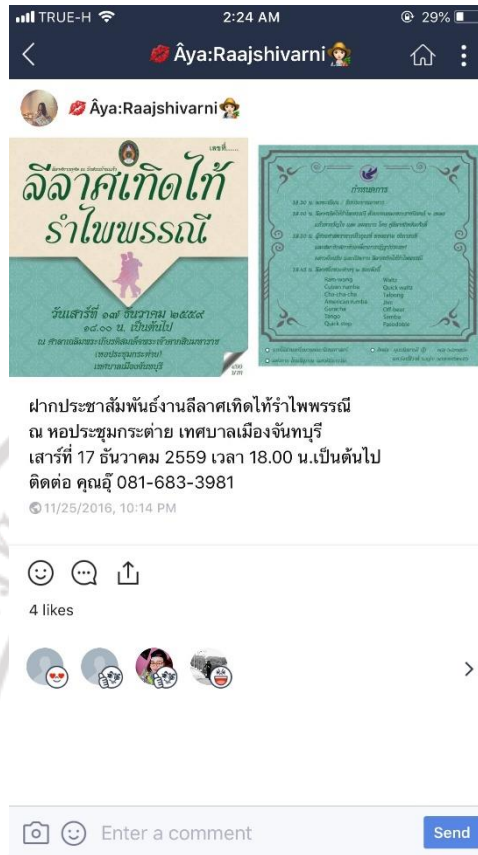

ภาพ 4.15 คุณอัมพารตี สุชาครีรัตน์ แกนนำเครือข่ายผู้มีบทบาทเด่นด้านการจัดงานสังสรรค์ลีลาศ

ต่อมาเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรีมีการพูดคุยสนทนากลุ่มในลักษณะการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยการนำความรู้ทางการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ การวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อการรณรงค์ การโน้มน้าวใจไปสร้างกิจกรรมการรณรงค์การสื่อสารเพื่อสุขภาพชุมชน จนในที่สุดก็ได้ร่วมกันคิดออกแบบการจัดงานลีลาศภายใต้โครงการ ลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี

ขั้นตอนการใช้สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ คณะผู้จัดเน้นการใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก โดยนอกจากคุณอัมพารตี ยังคงเป็นแกนนำสำคัญในการโน้มน้าวใจให้สมาชิกเครือข่ายกิจกรรมลีลาศซื้อบัตร และเข้าร่วมงานแล้ว คณะผู้จัดยังใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสังคมเครือข่ายออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก (facebook) และ ไลน์ (line application) ทั้งนี้ในส่วนของบัตรร่วมงานได้สั่งพิมพ์ไปก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนชื่อโครงการใหม่ และชื่อโครงการเก่าจึงไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ก็อาศัยช่องทางการสื่อสารในการติดต่อกับเครือข่ายทำความเข้าใจว่าเป็นงานเดียวกัน และสามารถถือบัตรเดิมเข้าร่วมงานได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างให้เหมาะสมตามสถานการณ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพ 4.16 การประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมลิลาทิดเพื่อสุขภาพ

จากภาพสามารถระบุได้ว่า การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์กิจกรรมลิลาทิดเพื่อสุขภาพนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สามารถเข้าถึงเนื้อหาที่ต้องการได้ และสามารถเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมของกิจกรรมลิลาทิดเพื่อสุขภาพได้ เกิดการเชื่อมประสานเครือข่ายไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล การเชื่อมประสานโครงการที่สอดคล้องกัน ที่สำคัญการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเท่าทันเวลาในการแก้ไขสถานการณ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจากสถานการณ์ปัจจุบัน

สำหรับการจัดงานเพื่อการรณรงค์กิจกรรมลิลาทิดเพื่อสุขภาพในวันดังกล่าวเริ่มต้นเวลา 18.30 น. เป็นกิจกรรมงานเลี้ยงสังสรรค์ที่รวมเหตุการณ์ต่างๆ เข้ามารวมไว้ด้วยกันภายใต้ใจความสำคัญ (key message) ซึ่งจะเป็นข้อความที่ใช้โน้มน้าวใจผู้สนใจกิจกรรมลิลาทิดเข้าร่วมงาน ด้วยแนวคิดที่ว่า (1) เป็นงานลิลาทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สมเด็จพระราชินีในรัชกาลที่ 7 ครบ 113 ปี (2) เป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ แต่สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ (3) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพชุมชน สร้างเครือข่ายทั้งภายใน และภายนอกแก่ผู้สนใจกิจกรรมลิลาทิดเพื่อสุขภาพ และ (4) เป็นกิจกรรมการกุศลภายหลังจากการหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะมอบให้คณะนิเทศศาสตร์ได้ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

ภาพ 4.17 กำหนดการดำเนินกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

4.3.3 ขั้นการประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี เป็นลักษณะของการติดตาม และประเมินผลโครงการตามขั้นตอนไ้ตลอดระยะเวลาของการรณรงค์กิจกรรมนั้นๆ โดยเฉพาะการแก้ภาวะวิกฤตในการจัดโครงการที่ต้องเปลี่ยนชื่อจากโครงการลีลาศเทิดไ้รำไฟพระราชมงคล เป็นโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี ต้องมีการประเมินสถานการณ์ และเปลี่ยนแปลงให้โครงการรณรงค์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพให้เดินหน้าต่อไปได้ ที่สำคัญจะอย่างไรไม่ให้งานลีลาศดังกล่าวถูกมองไปในเชิงของความบันเทิงอย่างเดียว แต่ต้องเน้นจุดเด่นที่การเสริมสร้างสุขภาพของชุมชน การติดตาม และประเมินผลจึงเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ซึ่งผลการประเมินที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือ ผลการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว การรณรงค์ครั้งนี้เป็นความพยายามที่มีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลลงใจหรือสนับสนุนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมการใช้กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพเป็นสื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้สูงอายุอันพึงประสงค์ ผู้รับสารที่เข้าร่วมงานลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชนในครั้งนี้จึงเป็นเสมือนตัวแทนของคนในสังคม และการรณรงค์เป็นงานที่มุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมจากสังคมในภาพรวม อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาครั้งนี้ ตัวชี้วัดจึงขึ้นอยู่กับ

เปลี่ยนแปลงด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พีสมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี ซึ่งผลการประเมินโครงการแต่ละด้านสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) การประเมินผลความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ

ตาราง 4.43 สถานภาพผู้เข้าร่วมโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พีสมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปผู้เข้าร่วมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	37	23.1
- หญิง	123	76.9
2. อายุ		
อายุของผู้เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 22 ปี สูงสุด 66 ปี ค่าเฉลี่ยอายุ 57.34, S.D. 11.44 ปี		
3. ความเป็นเครือข่ายสมาชิก		
- ไม่ได้เป็นสมาชิก	24	15.0
- เป็นสมาชิก	136	85.0
4. สื่อประชาสัมพันธ์		
- สื่อบุคคล	83	51.9
- สื่อสังคมเครือข่าย	77	48.1
รวม	160	100.00

จากตารางแสดงสถานภาพผู้เข้าร่วมโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พีสมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี จำนวน 160 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 76.9 อายุเฉลี่ยระหว่าง 57.34, S.D. 11.44 ปี เป็นสมาชิกเครือข่ายลีลาศเพื่อสุขภาพร้อยละ 85.0 รับรู้สื่อประชาสัมพันธ์เข้าร่วมงานผ่านสื่อบุคคลร้อยละ 51.9 และสื่อสังคมเครือข่ายร้อยละ 48.1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4.44 ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพในโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่
 สมานฉันทน์ ณ เมืองจันทบุรี

ความรู้ลีลาศเพื่อสุขภาพ	ร้อยละ	
	N = 160	
	ไม่รู้	รู้
1. ลีลาศเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง	12 (7.5)	148 (92.5)
2. ลีลาศช่วยเสริมสุขภาพทางกายได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะระบบความดันโลหิต	21 (13.1)	139 (86.9)
3. ลีลาศจัดเป็นกิจกรรมประเภทเดียวกับแอโรบิค	16 (10.0)	144 (90.0)
4. ลีลาศจังหวะลาตินอเมริกัน มีการเคลื่อนไหว โดยเน้นการใช้กล้ามเนื้อในแต่ ละส่วน เช่น ลำตัว แขน ขา สะโพก เอว ไหล่ และศีรษะ	10 (6.3)	150 (93.8)
5. ลีลาศจังหวะบอลรูม ใช้การเคลื่อนไหวของการก้าวเดินอย่างสง่างาม อ่อนหวานลำตัวตั้งตรง ผึ่งผาย ไมโยก หรือส่ายสะโพกมาก	10 (6.3)	150 (93.8)
6. ผู้ฝึกลีลาศเพื่อสุขภาพจำเป็นต้องเข้าใจ และฟังจังหวะแต่ละประเภทได้	26 (16.3)	134 (83.8)
7. การจับคู่ลีลาศ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ฝึก ลีลาศจะต้องทราบ และให้ความสนใจ มากเป็นพิเศษ	16 (10.0)	144 (90.0)
8. การลีลาศที่ดีต้องมีความแม่นยำด้านการก้าวเดินขั้นพื้นฐาน	16 (10.0)	144 (90.0)
9. การลีลาศจะต้องเข้าใจทิศทางการเต้นรำคือ ทวนเข็มนาฬิกา	22 (13.8)	138 (86.3)
10. ลีลาศ ได้รับการบรรจุเข้าแข่งขัน ในการแข่งขันของกลุ่มโอลิมปิกสากล	14 (8.8)	160 (91.3)

จากตารางแสดงค่าร้อยละของความรู้ของผู้เข้าร่วมงานที่มีต่อกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพใน
 โครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันทน์ ณ เมืองจันทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับ
 กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพร้อยละ 85.0-90.0 ขึ้นไป และเพื่อให้เห็นรายละเอียดของความรู้เกี่ยวกับ
 ลีลาศเพื่อสุขภาพที่ได้ตามจำนวนข้อสามารถแสดงรายละเอียดในตารางต่อไป

ตาราง 4.45 ร้อยละความรู้อีลาคเพื่อสุขภาพโครงการอีลาคเพื่อสุขภาพชุมชน: น่อง-พีสมานฉันท ฦ เมืองจันทบุรี

จำนวนข้อที่ตอบถูก	จำนวน	ร้อยละ
7 ข้อ	12	7.5
8 ข้อ	26	16.3
9 ข้อ	75	46.9
10 ข้อ	47	29.4
รวม	160	100.00

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการอีลาคเพื่อสุขภาพชุมชน: น่อง-พีสมานฉันท ฦ เมืองจันทบุรีสามารถตอบถูกตั้งแต่ 7-10 ข้อ โดยส่วนใหญ่ตอบถูก 9 ข้อ ร้อยละ 46.9 แสดงว่าผู้เข้าร่วมโครงการอีลาคเพื่อสุขภาพชุมชน: น่อง-พีสมานฉันท ฦ เมืองจันทบุรีมีความรู้เกี่ยวกับอีลาคเพื่อสุขภาพในระดับดีมาก

2) การประเมินเจตคติที่มีต่อกิจกรรมอีลาคเพื่อสุขภาพ

ตาราง 4.46 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติผู้เข้าร่วมโครงการอีลาคเพื่อสุขภาพชุมชน: น่อง-พีสมานฉันท ฦ เมืองจันทบุรี

กิจกรรมอีลาคเพื่อสุขภาพ	ระดับเจตคติ n = 160					
	สมาชิกเครือข่าย n = 136			ไม่เป็นสมาชิกเครือข่าย n = 24		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพิลิตเพิลิน	3.27	.724	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3.29	.750	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างบุคลิกภาพให้ทุกเพศทุกวัย	2.46	.529	เห็นด้วย	2.41	.503	เห็นด้วย
3. เป็นกิจกรรมนันทนาการและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.86	.388	เห็นด้วยมาก	2.79	.414	เห็นด้วยมาก
4. เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม	2.86	.388	เห็นด้วยมาก	2.79	.414	เห็นด้วยมาก
5. เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์	3.17	.676	เห็นด้วยมาก	3.08	.653	เห็นด้วยมาก

กิจกรรมลีลาศเพื่อ สุขภาพ	ระดับเจตคติ n = 160					
	สมาชิกเครือข่าย n = 136			ไม่เป็นสมาชิกเครือข่าย n = 24		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
6. ส่งเสริมสุขภาพ พลานามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ	2.80	.430	เห็นด้วย มาก	2.75	.442	เห็นด้วย มาก
7. ผ่อนคลายความตึงเครียด ทางด้านร่างกาย และจิตใจ	2.81	.425	เห็นด้วย มาก	2.79	.414	เห็นด้วย มาก
8. เป็นกิจกรรมสื่อสัมพันธ์ ทางสังคมที่ให้เกิดประโยชน์ และกัน	3.08	.770	เห็นด้วย มาก	3.16	.816	เห็นด้วย มาก
9. ก่อให้เกิดความทราบซึ่ง ในจังหวัดนครปฐม ต่างๆ	2.85	.735	เห็นด้วย มาก	2.70	.690	เห็นด้วย มาก
10. เป็นกิจกรรมการสร้าง เครือข่ายทางสังคมของ ผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี	2.83	.800	เห็นด้วย มาก	2.70	.750	เห็นด้วย มาก
รวม	2.90	.406	เห็นด้วย มาก	2.85	.373	เห็นด้วย มาก

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเจตคติกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ย 0.00-0.99 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติที่มีต่อกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ
ของผู้เข้าร่วมโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พี่สมานฉันทน์ ณ เมืองจันทบุรี พบว่า ภาพรวม
ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งเป็นสมาชิกเครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และไม่ได้เป็นสมาชิกมีค่าเฉลี่ย
เจตคติเห็นด้วยมากกับการจัดกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ (\bar{x} = 2.90 S.D. .406, \bar{x} = 2.85 S.D. .373)
ทั้งนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพก่อให้เกิดความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ เป็นกิจกรรมสื่อสัมพันธ์ทางสังคมที่
เกิดประโยชน์และกัน

3) การปฏิบัติลีลาศเพื่อสุขภาพในจังหวะต่างๆ

ตาราง 4.46 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติลีลาศเพื่อสุขภาพผู้เข้าร่วมโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: นื่อง-พืสมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี

กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ	ระดับการปฏิบัติ n = 160					
	สมาชิกเครือข่าย n = 136			ไม่เป็นสมาชิกเครือข่าย n = 24		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ควิกสเต็ป (quick step)	3.87	.337	ประจำ	3.83	.376	ประจำ
สโลว์ฟอกซ์ทร็อต (slow foxtrot)	3.41	.717	ประจำ	3.15	.787	บ่อยครั้ง
วอลทซ์ (waltz)	2.87	.337	บ่อยครั้ง	2.82	.382	บ่อยครั้ง
เวียนนิสวอลทซ์ (Viennese waltz)	3.08	1.017	บ่อยครั้ง	2.78	1.084	บ่อยครั้ง
แทงโก้ (tango)	3.16	.761	บ่อยครั้ง	3.05	.801	บ่อยครั้ง
รวมประเภทบอลรูม	3.28	.493	ประจำ	3.12	.500	บ่อยครั้ง
คิวบันรัมบ้า (Cuban rumba)	3.37	.710	ประจำ	3.13	.777	บ่อยครั้ง
ชะ ชะ ช่า (Cha-cha-cha)	3.33	.816	ประจำ	3.22	.776	บ่อยครั้ง
แซมบ้า (samba)	3.20	.883	บ่อยครั้ง	3.00	.914	บ่อยครั้ง
ไจว์ฟ (jive)	2.95	.806	บ่อยครั้ง	2.69	.802	บ่อยครั้ง
ปาโซโดเบิล (Paso Doble)	2.70	1.267	บ่อยครั้ง	2.50	1.167	ปกติ
รวมประเภทลาตินอเมริกัน	3.11	.697	บ่อยครั้ง	2.91	.684	บ่อยครั้ง
บีกิน (beguine)	3.26	.560	ประจำ	3.20	.588	บ่อยครั้ง
อเมริกันรัมบ้า (american rumba)	2.97	.797	บ่อยครั้ง	2.91	.880	บ่อยครั้ง
กัวราช่า (guaracha)	3.08	.563	บ่อยครั้ง	3.12	.679	บ่อยครั้ง
ตะลุง เต็มโป (taloong tempo)	3.25	.438	บ่อยครั้ง	3.29	.464	บ่อยครั้ง
ออฟบีท (off-beat)	2.91	.789	บ่อยครั้ง	3.04	.750	บ่อยครั้ง
รวมประเภทเบ็ดเตล็ด	3.11	.697	บ่อยครั้ง	3.10	.418	บ่อยครั้ง
รวมทุกจังหวะ	3.17	.452	บ่อยครั้ง	3.04	.422	บ่อยครั้ง

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง ปฏิบัติตามปกติ

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

ค่าเฉลี่ย 0.00-0.99 หมายถึง ไม่ปฏิบัติเลย

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพของผู้เข้าร่วมโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: น้อง-พีสมานฉันท์ ณ เมืองจันทบุรี พบว่า ภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการทั้งเป็นสมาชิกเครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และไม่ได้เป็นสมาชิกมีค่าเฉลี่ยปฏิบัติกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพบ่อยครั้ง ($\bar{x} = 3.17$ S.D. .452, $\bar{x} = 3.04$ S.D. .422) ทั้งนี้ส่วนใหญ่เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และกลุ่มที่มีได้เป็นเครือข่ายต่างก็ชอบฝึกปฏิบัติลีลาศประเภทบอลรูมเป็นประจำ รองลงมาปฏิบัติลีลาศจังหวัดประเทลาตินอเมริกัน และจังหวะเบ็ดเตล็ดบ่อยครั้งเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมงานยังเขียนข้อเสนอแนะถึงการจัดโครงการครั้งนี้ว่า เป็นความร่วมมือที่ดีระหว่างหน่วยงานคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และชมรมลีลาศจังหวัดจันทบุรี นับว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมาก และทำให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ที่สำคัญคือ เจอเพื่อร่วมรุ่นในวัยเดียวกัน

อย่างไรก็ตามกิจกรรมรณรงค์ลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการนั้น ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาวิถีชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมืองจันทบุรี วิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมผู้สูงอายุในกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ จนกระทั่งได้แกนนำผู้จัดกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และได้ดำเนินโครงการรณรงค์สุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ แม้ว่ากลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นผู้สูงอายุก็ตาม โครงการดังกล่าวยังสามารถผลักดันเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ตระหนัก และสนใจกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพได้จึงสามารถสรุปแนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศได้ตามภาพ

ภาพ 4.18 แนวทางการรณรงค์ทางการสื่อสารเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมลีลาศ

จากภาพจึงเป็นการยืนยันว่า ในการโครงการ หรือกิจกรรมใดๆ ก็ตามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการลีลาศเพื่อสุขภาพชุมชน: นื่อง-พีสมานฉันท ฌ เมืองจันทบุรีมีแนวทางในการดำเนินการรณรงค์กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพประกอบด้วย การวางแผนเพื่อการรณรงค์ การดำเนินโครงการ และการประเมินผลโครงการ โดยเฉพาะในการประเมินโครงการนั้นสามารถทำให้การจัดกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพมองเห็นกระแสความคิดเห็นของตัวแทนสาธารณสุขชนที่มีต่อการจัดกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ และหากมีการจัดครั้งต่อไปสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาตัดสินใจเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อสาธารณสุขชนผู้เข้าร่วมโครงการได้เป็นอย่างดี สามารถกำหนด และเรียนรู้คุณสมบัติ แนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมที่ต้องการให้เป็นอนาคตได้ อย่างน้อยกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพดังกล่าวนอกจากจะได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเครือข่ายกิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพจากผู้สูงอายุในจังหวัดจันทบุรีแล้ว ยังได้รับการตอบรับจากสมาชิกนอกเครือข่าย และเป็นการรวมกลุ่มเพื่อสร้างพลังในการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี